

Kokybė, novatoriškumas ir bendradarbiavimas mokantis kalbų

Gairės bendrojo profesinio mokymo sektoriui

Sudarytos remiantis Europos kalbų ženklų apdovanotų projektų patirtimi

Turinys

1. Europos kalbų ženklas – bendroji informacija.....	3
1.1 Kas yra Europos kalbų ženklas?.....	4
1.2 Europos kalbų ženklo poveikis.....	6
2. Kalbų mokymosi projektų kokybės valdymas	8
2.1 Įvadas į kokybės klausimus	9
Kas yra "kokybė"?	10
Kokius kalbų projekto aspektus reikia apsvarstyti vertinant kokybę?	11
Kokybės užtikrinimas ir valdymas	13
Kokybės klausimai mokykliniuose projektuose	14
2.2 Kriteriai, standartai ir rodikliai.....	15
Atvejai - profesinio rengimo projektų pavyzdžiai	
2.3 Metodai ir procedūros	19
Atvejai – metodai ir procedūros profesinio rengimo sektoriuje	22
2.4 Kokybės vadyba ir vadybos įrankiai.....	23
Kontrolinis sąrašas kokybei kalbų mokymosi projektuose.....	25
Profesinio rengimo sektoriaus projektų pavyzdžiai	
2.5 Tolesnė veikla.....	26
Kas yra "tolesnė veikla" projektuose?.....	27
Su Europos kalbų ženklų susijusi tolesnė veikla	
Tolesnė veikla EKŽ projektuose.....	28
Tolesnė veikla – profesinio rengimo projekto pavyzdys	29
Tegyvuoja projektast!	30
2.6 Kalbų mokytojų ir besimokančiųjų motyvavimas.....	31
Ar motyvacija yra nepriklausomas kintamasis?	31
Motyvacija - Europos kalbų ženklo mokymo/mokymosi proceso pagrindas... ..	32
Bendros motyvavimo strategijos taikomos skirtinguose švietimo sektoriuose... ..	32
Patenkinti lūkesčiai ir nesėkmės	32
Motyvacija – gerųjų praktikų profesinio rengimo projektuose pavyzdžiai	33
3. Europos kalbų ženklo projektų išnaudojimas ir bendradarbiavimas .34	
3.1 Sklaida, išnaudojimas, tvarumas	36
3.2 Bendravimas Europos kalbų ženklų apdovanotuose projektuose.....	39
3.3 EKŽ bendradarbiavimas ir suaugusiųjų švietimas.....	43

1. Europos kalbų ženklas – bendroji informacija

Autorius: Pixel, Italija

1.1 Kas yra Europos kalbų ženklas?

Tikslai

Europos kalbų ženklas (EKŽ) yra apdovanojimas, kuris skatina naujas kalbų mokymo ir mokymosi iniciatyvas, vertingas naujas kalbos mokymo technikas, informacijos apie jas ir gerosios patirties sklaidą.

EKŽ skirtas visoms švietimo ir mokymo sritims, nepaisant amžiaus ar taikomų metodų, svarbiausia, kad dėmesys būtų skiriamas kalbų mokymosi inovacijų sklaidai. EKŽ, remdamas vietinės ir nacionalinės reikšmės naujoviškus projektus, siekia kelti kalbų mokymosi standartus visoje Europoje.

Kiekvienais metais EKŽ yra suteikiamas už pačius novatoriškiausius projektus visose šalyse. Jį koordinuoja Europos komisija, o vykdo narės šalys per nacionalines agentūras.

Kriterijai

Projektai apdovanojimui atrenkami pagal bendrus Europos mastu nustatytus kriterijus. Taip pat, metų prioritetai nustatomi europiniu ir nacionaliniu lygiu.

Europos kriterijai yra šie:

- Inicijatyvos turi būti **visapusiškos**. Kiekvienas kalbos mokymosi iniciatyvos elementas nuo besimokančiųjų iki mokytojų, nuo metodų iki medžiagos turi užtikrinti, kad suprantama ir atsižvelgiama į besimokančiojo poreikius.
- Inicijatyvos turi suteikti **pridėtinės vertės** nacionaliniame kontekste. Tai turi akivaizdžiai pagerinti kalbų mokymą ir mokymąsi arba kokybiškai, arba kiekybiškai. „Kokybė“ reiškia keletą kalbų, ypač rečiau vartojamų, mokymąsi skatinančius projektus. „Kokybė“ reiškia patobulintos metodikos įdiegimą.
- Inicijatyvos turi **motyvuoti** mokinius ir mokytojus gerinti kalbinius įgūdžius.
- Inicijatyvos turi būti **originalios** ir **kūrybingos**. Jos turi pristatyti iki tol nežinotus kalbų mokymosi būdus, bet taip pat užtikrinti, kad jos tinka konkrečioms besimokantiesiems.
- Inicijatyvos turi pabrėžti **europietiškumą**. Jos turi būti pritaikytos prie Europos kalbinės įvairovės ir šiuo privalumu pasinaudoti, pvz. palaikant tarptautinius ryšius. Per kalbinius įgūdžius iniciatyvos turi aktyviai gerinti tarpkultūrinį supratimą.

- Iniciatyvos turi būti **perduodamos**. Jos galėtų būti potencialus įkvėpimo šaltinis kitiems kalbų projektams įvairiose šalyse.

Prioritetai

Kiekvienais metais Europos Komisija EKŽ siūlo konkrečius prioritetus. Šie prioritetai nustatomi remiantis politiniais ir strateginiais tikslais skatinti ir gerinti kalbų mokymą ir mokymąsi Europoje.

2012-2013 m. Europos Komisija nustatė šiuo prioritetus:

- naujosiomis technologijomis pagrįstas kalbų mokymasis
- daugiakalbės besimokančiųjų grupės

Atsižvelgdama į Europos Komisijos prioritetus, nacionalinės agentūros gali nusistatyti konkretesnius nacionalinius prioritetus, padėsiančius gerinti kalbų mokymąsi atitinkamose šalyse.

Laikotarpis

EKŽ kampanijas šalyse narėse organizuoja nacionalinės agentūros. Paraiškų apdovanojimui gauti teikimas skelbiamas nacionaliniu lygiu. EKŽ kampanijų metu teikiama informacija apie EKŽ tikslus, tuometinius Europos Komisijos ir nacionalinius prioritetus, atrankos kriterijus ir paraiškos teikimo procedūrą. Skirtingose šalyse EKŽ kampanijos organizuojamos skirtingu laiku, dėl to skiriasi ir paraiškų teikimo terminai.

Atrankos procedūra

Valstybėse narėse Europos kalbų ženklas suteikiamas vertinimo komisijos arba žiuri sprendimu. Vertinimo komisijos tikslas yra atrinkti geriausiai Europos prioritetus atitinkančius projektus.

Apdovanojimai

Visose Europos šalyse laimėtojas apdovanojamas Europos kalbų ženklo diplomu. Taip pat, laimėtojams suteikiama teisė savo informaciniuose pranešimuose arba leidiniuose naudoti Europos kalbų ženklo logotipą. Kai kuriose šalyse nacionaliniai rėmėjai laimėtojams teikia prizus.

Tolesnė informacija

Daugiau informacijos apie Europos kalbų ženklą rasite šiuose tinklapiuose:

- **Europos Komisija**
Oficialus Europos kalbų ženklo tinklapis
http://ec.europa.eu/languages/european-language-label/index_en.htm;

- **nacionalinės agentūros**
Už Europos kalbų ženklą atsakingos nacionalinės agentūros:
http://nellip.pixel-online.org/EUL_national_agencies.php.

1.2 Impact of the European Language Label

Profesinio mokymo sektoriui Europos kalbų ženklas yra aktualus dėl šių priežasčių:

Europos kalbų ženklas užtikrina kalbos projektų ir juos vykdančių institucijų matomumą: vienas iš motyvų teikti paraišką Europos kalbų ženklo apdovanojimui yra projekto ir jį vykdančios institucijos įvaizdžio gerinimas. Vietiniuose ir tarptautiniuose švietimo renginiuose pristatomi projektai žinomesni. Neretai tokie renginiai organizuojami bendradarbiaujant su nacionaline agentūra arba Europos Komisija. Projektai tampa žinomi ir dėl to, kad jie yra įtraukiami į Europos kokybiškų projektų duomenų bazę (angl. [European database of quality projects](#)), esančią Europos Komisijos internetinės svetainės Daugiakalbystės sekcijoje. Be to, dalis projektų sulaukia pripažinimo ir yra viešinami vietinės ir nacionalinės žiniasklaidos.

Europos kalbų ženklų apdovanoto projekto pavyzdys:

The "[Language Robot](#)" is a language simulator which uses voice recognition as a language tool for professional language training for border guards in Estonia and probably across Europe in the near future. The simulator teaches professional language expressions used in everyday border guard work. Learners can practise their language skills separately online or in a blended way on language courses. The award of the European Language Label encouraged the project promoters to develop it further and continue the provision.

Europos kalbų ženklo dėka anksčiau nežinomas produktas tapo labiau matomas, tai padėjo pritraukti naujų vartotojų, išrūpinti tolesnį finansavimą ir taip užtikrinti jo tvarumą.

Europos kalbų ženklas didina projekte dirbančių darbuotojų motyvaciją: europinis pripažinimas leidžia mokytojams geriau suvokti jų pačių vaidmenį. Iniciatyvos, į kurias įsitraukia mokykla, priklauso nuo jos darbuotojų motyvacijos, todėl būtina tinkamai įvertinti į šią veiklą jų investuojamą laiką ir energiją. Europos kalbų ženklas gali smarkiai įtakoti mokytojų motyvaciją: projekte dalyvaujantys darbuotojai sulaukia oficialaus pripažinimo; nedalyvaujantieji projekte gali pradėti domėtis projekto rezultatais ir poveikiu.

Pavyzdys:

	<p>The “TKT” project aimed to achieve concrete innovation in language teaching. The “traditional” teaching method involves frontal lessons and a formal relationship between teachers and students. IAL’s objective was to train “new” teachers to make changes to this approach and to regularly use CLIL methodology. Content and language integrated learning is an important didactic tool which should be used with all learners in order to improve their active participation.</p>
---	---

Europos kalbų ženklų apdovanojimas pagerino projekto kūrėjų įvaizdį europiniu lygio, o tai leido šiam projektui gauti tolesnį finansavimą. Apdovanojimas ypač paskatino instituto personalą dar labiau įsitraukti į projektą, turėjo motyvacinės įtakos visai instituto veiklai ir paskatino projekto “TKT” kūrėjus diversifikuoti veiklą pagal skirtingas kalbas ir temas.

Europos kalbų ženklas prisideda prie projekto tvarumo: projekto tvarumą Europos kalbų ženklas didina įvairiais būdais. Pavyzdžiui, “apdovanotas” projektas turi didesnes galimybes dalyvauti paskesnėse veiklose ar projektuose. Išties, dalis projektų vėliau gavo paramą pagal Leonardo da Vinči “Inovacijų perdavimo” (angl. “Transfer of Innovation”) programą. Europos kalbų ženklas atgaivina projektą vykdančią instituciją, suteikia jai pripažinimo ir tvirtumo, motyvuoja pedagogus, suteikia tolesnio projekto vykdymo galimybių. Taip pat, Europos kalbų ženklų apdovanojimas koordinuojančioms institucijoms yra lengviau rasti tolesnį finansavimą veiklos tęsimui. Galiausiai, gerąsias praktikas apdovanojantis ir kokybę pabrėžiantis Europos kalbų ženklas skatina projekto palaikymą ir tolimesnį jo vykdymą.

Pavyzdžiai:

	<p>Deaf people face multiple barriers when approaching a new language. The “DEAL” project aims to overcome the natural impairment that deaf people have through the use of traditional tools (sign language) and innovative ones (visual materials) provided via ICT. The DEAL project developed and made available various linguistic materials for deaf people in order to help overcome the linguistic barriers they encounter.</p>
---	--

Europos kalbų ženklas turėjo motyvacinį poveikį projektui, o tai paskatino kito projekto “DEAL TOI”, atsiradimą. Naujasis projektas siekia dviejų pagrindinių tikslų. Pirmasis yra perkelti pirmojo projekto “DEAL” metu sukurtą švietimo modelį į

Jungtinę Karalystę. Antrasis tikslas yra nuodugniai patikrinti DEAL kursus, kad jie taptų nuolatine kurčiųjų mokymo partnerių šalyse dalimi. 2012 m. projektui “DEAL TOI” buvo suteiktas Europos kalbų ženkle apdovanojimas, dar kartą patvirtinantis tarptautinių partnerių atliekamo darbo kokybę.

The [“Language Learning by Radio – LALERA”](#) project involved several steps. The first step was to identify a practical need and a possible solution. Secondly, networking and initial contacts with some SMEs (Lynx, dealing with electronic publishing and e-learning, and PubliMedia), universities (Siena Foreign University), and technical partners (ICoN and Romanian Radio Broadcasting Corporation). The final step was the creation of a radio broadcast in two phases: a first phase in the native country of the workforce, the second in the country where the workforce is active.

Europos kalbų ženkle apdovanojimas prisidėjo prie projekto tvarumo užtikrinimo. Remiantis LALERA projekto rezultatais buvo pradėti kiti nauji projektai. Pirmasis jų yra Leonardo Da Vinci naujovių perkėlimo programa (*Transfero of Innovations*) [“LALERA TOI”](#). Antrasis – speciali radijo laida, transliuojama socialines ir sveikatos paslaugas teikiantiems asmenims Romos provincijoje. Vėliau šį naują projektą pervadinę [“Donne e famiglie neo-comunitarie in emigrazione, salute, maternità e cultura”](#) finansavo Romos provincijos administracija. Radijo laida buvo naudojama kaip savarankiško mokymosi priemonė: 10 moterų iš Rumunijos dalyvavo radijo laidoje, kurioje aptarė užsienio kalbos, kaip asmeninio augimo ir integracijos priemonės, svarbą.

2. Kalbų mokymosi projektų kokybės valdymas

Autoriai:

EAQUALS, Jungtinė Karalystė

Omnia, Suomija

Fägelskolan, Švedija

KUTU, Bulgarija

Prosper-Ase, Rumunija

Public Service Language Centre, Lietuva

University of Extramadura, Ispanija

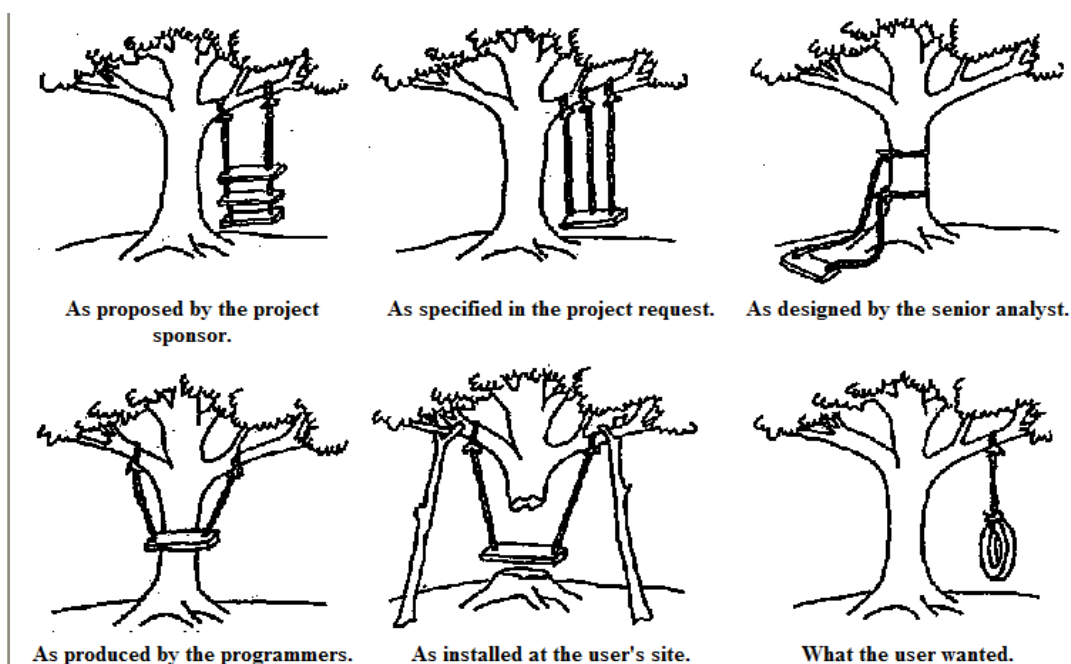
2.1 Įvadas į kokybės klausimus

Kas yra “kokybė”?

“Kokybė” yra per dažnai vartojamas terminas, siejamas su greitai judančiomis vartojimo prekėmis arba tokiais paslaugomis, kaip nakvynė viešbutyje arba maitinimas restorane. Tačiau ką išties reiškia “kokybė”? Kaip ją galima išmatuoti ir ką ji reiškia kalbų mokymosi projektuose? Tai yra dalis šioje pirmoje skiltyje aptariamų klausimų. Toliau aptarsime kaip į Europos kalbų ženklo apdovanojimą pretenduojančių projektų atrankos kriterijai siejasi su kokybės apibrėžimu.

Paprastas Oakland'o¹ siūlomas apibrėžimas teigia, kad kokybė paprasčiausiai reiškia vartotojo poreikių tenkinimą. Sudėtingesnį apibrėžimą siūlo Feigenbaum'as²: “Kokybę nusako vartotojas, remdamasis savo faktine patirtimi su produktu ar paslauga, kuri yra matuojama vartotojo reikalavimų – išreikštų arba ne, sąmoningų ar juntamų, atžvilgiu”. Taigi, kokybė glaudžiai siejasi su “vartotojo pasitenkinimu”: vartotojai, o ne paslaugos teikėjai ar produktų gamintojai nusprendžia kokios paslaugos ir prekės yra kokybiškos ir nekokybiškos.

Šį požiūrį iliustruoja Oakland'o knygoje pateikiamas piešinys:

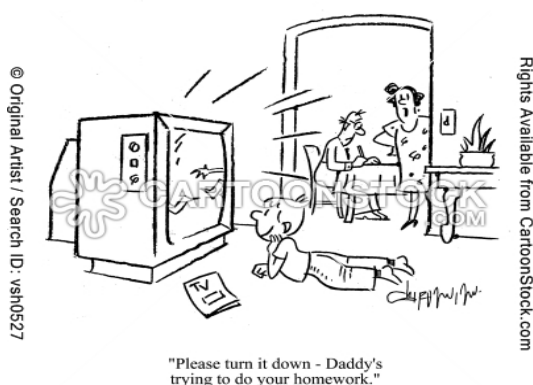

Šio pasakojimo moralas yra toks, kad į paslaugą ar produktą galima investuoti labai daug pastangų ir lėšų, tačiau niekada nepasiekti to, ką vartotojas laiko kokybe. Kas yra “vartotojas” kalbų mokymo ir mokymosi projektuose?

¹ Oakland, John. 1991. *Total Quality Management*. Butterworth-Heinemann

² Feigenbaum, Armand. 1961. *Total Quality Control*. New York: McGraw-Hill

Svarbu aptarti kas yra vartotojas ir naudos gavėjas kalbų projektuose. Švietimo sektoriuje kaip tokiam gali būti keletas naudos gavėjų, tačiau pagrindinis dėmesys skiriamas besimokančiajam, šiuo atveju kalbos besimokančiajam asmeniui. Be šios “vartotojų” grupės paprastai yra ir kita grupė ar asmuo. Kalbant apie bendrojo lavinimo mokyklų mokinius tai yra jų tėvai, kurie tiesiogiai arba netiesiogiai (mokėdami mokesčius) moka už savo vaikų mokymą. Suaugusiųjų mokymo ar įmonių darbuotojų mokymo sektoriuose už paslaugas moka darbdaviai arba valstybinės institucijos. Galiausiai, yra dalininkai, tokie kaip švietimo ministerija, valdžios įstaigos ir mokyklų vadovybė, kurie yra laikomi netiesioginiais “vartotojais” ir, žinoma, dalininkais.

Kažkodėl manoma, kad mokymas įskaitant kalbų mokymo projektus, privalo patenkinti arba pageidautina pranokti visų šių vartotojų grupių lūkesčius. Tai nėra lengva, kadangi skirtingų grupių poreikiai kartais prieštarauja vieni kitiems. Klasikinis to pavyzdys yra skirtingi jaunų bendrojo lavinimo mokyklos mokinių, norinčių intensyvaus ir “aktyvaus” mokymosi proceso, ir jų tėvų, kuriems svarbiausias yra egzaminų rezultatas, gramatikos žinios ir tam tikro lygio kalbos mokėjimo įrodymas, požūriai.

Žinoma, vartotojams ne visada lengva ir paprasta apibrėžti savo tikslus poreikius, ypač tokiam sudėtingame paslaugų sektoriuje kaip švietimas. Daug dažniau jie linkę suprasti ko jiems nereikia.

Kaip kokybės sampratą atitinka kriterijai pagal kuriuos Europos kalbų ženklą apdovanojimui atrinkami projektai?

Europos kalbų ženklą [kriterijai](#) buvo aptarti pirmame skyriuje. Pagal juos apdovanojimui atrinkti projektai privalo:

- **būti visapusiški**, t.y. visi kalbos projekto elementai privalo užtikrinti, kad suprantama ir atsižvelgiama į besimokančiojo poreikius.
- **motyvuoti** mokinius ir mokytojus gerinti savo kalbinius įgūdžius.
- būti **originalūs** ir **kūrybingi**.
- sukurti **pridėtinės vertės** nacionaliniame kontekste.
- turi **pabrėžti europietiškumą**.
- turėtų būti **įkvėpimo šaltinis** kurti kalbų mokymo projektus kitose šalyse.

Tik pirmi du iš šių kriterijų tiesiogiai siejasi su pirminiu vartotoju, t.y. besimokančiuoju kalbos. Likę kriterijai liečia nacionalinius ir europinius klausimus ir ne taip lengvai išmatuojamus aspektus, tokius kaip originalumas, kūrybiškumas ar perkeliamumas.

Kokius kalbų projektų aspektus reikia apsvarstyti vertinant jų kokybę?

Šiame skyriuje aptariami kalbų mokymo projektai kokybės atžvilgiu, remiamasi Jungtinėje Karalystėje ir Vokietijoje projektus vykdžiusių institucijų pavyzdžiais.

Kokybė siejama ne su kažkuriuo vienu projekto aspektu, bet su visais projekto aspektais ir veiksniais. Visi elementai yra priklausomi vienas nuo kito, todėl jeigu “kokybės grandinėje” yra silpnoji grandis, ji įtakoja viso projekto kokybę. Žemiau aptariami pagrindiniai aspektai.

a) Kas yra tie besimokantieji, kuriems projektas turėtų duoti naudos?

Besimokantieji kalbų yra pagrindiniai vartotojai ir jų poreikiai bei nuomonė apie tai, kas bus jiems naudingas gavinys ir gera projekto patirtis yra visų svarbiausi. Jei aktualu ir įmanoma, reikėtų išklausti ir kitų vartotojų grupių, tokių kaip mokinių tėvai arba profesinio mokymo srityje, darbdaviai. Daugeliu atveju su besimokančiais tariamasi iki pilnai suplanuojant projektą. Projekto kūrėjai turėtų gerai žinoti besimokančiuosius ir suprasti jų mokymosi ir motyvavimo poreikius.

Pavyzdžiai: projekto “[Primary Language Podcasting](#)” tikslas buvo padėti pradinių klasių mokytojams, kurie pradeda mokyti prancūzų (arba ispanų) kalbas

Projektas “[Improving Professional and Language Skills of Auto Mechanics](#)” (Rumunija, 2009 m.) susitelkė išskirtinai ties automobilių pramonėje ketinančių dirbti mechanikų mokymu.

b) Kaip atsirado projektas ir ko juo siekiama? Kas paskatino jo imtis? Kokius kalbų mokymosi poreikius jis tenkina?

Heyworth³ teigia, kad “projektai skiriasi nuo įprasto darbo. Jais siekiama kažką pakeisti” arba, galėtumėm pridėti, jie bent jau patikrina ar reikalingi pokyčiai. Išties, net dviejų valandų trukmės pamokos projektas turėtų skirtis nuo įprasto darbo klasėje. Čia aptariamas projektas turėtų būti vykdomas iš gerų švietėjiškų paskatų, o ne, pavyzdžiui, dėl to, kad pajvairintų gyvenimą mokytojams arba kad būtų galima laimėti Europos kalbų ženklą apdovanojimą!

c) Kokie yra konkretūs tikslai ir siekiami rezultatai projekto gyvavimo laikotarpiu ir jam pasibaigus?

Pagrįstus mokymosi rezultatus projekto pabaigoje arba jam jau pasibaigus reikia kruopščiai apgalvoti tam, kad jie būtų pasiekiami ir naudingi besimokantiesiems. Taip pat jie turi būti išmatuojami, kad būtų galima juos tinkamai įvertinti. Tačiau geri projektai turi ir tarpinius tikslus kurie taip pat yra vertinami. Pavyzdžiui, projekto “[Multicom 112 Extension project](#)” (Airija, 2009 m.) konkretus galutinis tikslas buvo kompaktinės plokštelės išleidimas ir internetinio puslapio su virtualia mokymosi aplinka avarinių tarnybų personalui sukūrimas.

³ Heyworth, Frank. 2002. *A Guide to Project Management*. Graz: European Centre for Modern Languages. See <http://www.ecml.at/tabid/277/PublicationID/39/Default.aspx>

d) Ar pakanka finansinių resursų vykdyti tokių tikslų siekiantį projektą?

Tai paprastai sudėtingas klausimas: daliai projektų vykdyti reikia nedidelių papildomų pinigų, pavyzdžiui, jei jų metu mokiniai atlieka įvairias užduotis pamokų metu. Tačiau projektai vykdomi ne pamokų metu paprastai reikalauja papildomo finansavimo. Neverta toliau planuoti tęsti projekto jeigu jo vykdytojas nėra įsitikinęs, kad papildomą finansavimą galėtų gauti iš institucijos biudžeto, vietinės agentūros ar rėmėjo, iš tėvų ar iš pačių studentų, arba iš tarptautinių paramos fondų tokių kaip Europos Komisijos remiama Mokymosi visą gyvenimą programa.

e) Kaip sukuriamas projektas ir kas tą atlieka/atliko?

Kuriant projektą reikia atsižvelgti į pagrindinius su jo tikslu susijusius aspektus:

- **Trukmė:** projektai paprastai yra fiksuotos trukmės arba bent jau numatomas terminas jo peržiūrai prieš tęsiant toliau. Projektas gali būti trumpalaikis arba ilgalaikis, terminuotas arba neterminuotas.
- **Dalyviai:** tai gali būti ir viena moksleivių klasė ar mokytojų grupė (pvz., projekte “Primary Language Podcasting” dalyvavo Šiaurės Rytų Anglijos pradinė mokyklų mokytojai), ir viena ar daugiau institucijų;
- **Metodai ir eiga:** jie taip pat priklauso nuo projekto tikslų ir laukiamų rezultatų; dalis projektų apima tik skirtingus mokymosi būdus (pvz., mokymosi klasėje ir užduočių atlikimo internete derinys); kituose besimokantieji įgytus kalbinius įgūdžius naudoja visuomeninėje veikloje arba lankydami kitą šalį. Dar kiti projektai yra skirti naujų resursų, padedančių mokytojams ar besimokantiesiems kalbų, kūrimui. Kiekvienu atveju skirtingai valdomas projektas ir kontroliuojama kokybė. Taigi, tarkim, projekte “Fashion International” skirtingų mokyklų mokytojai kūrė prancūzų kalbos mokymo medžiagą apie madą,
- Projekto “Fashion International” metu skirtingų mokyklų mokytojai kūrė teminę metodinę prancūzų kalbos mokymui skirtą medžiagą apie madą, kurią iš pradžių išbandė patys, vėliau pasidalino ja su kitų mokyklų pedagogais, o su savo studentais bandė kitų mokytojų sukurtą medžiagą. Galiausiai, studentams buvo skirta kūrybinė užduotis grupėse – sukurti žurnalą prancūzų kalba.
- **Medžiaga ir technologiniai bei logistiniai resursai:** jie paprastai priklauso nuo metodikos. Jei, tarkim, projektui yra svarbus novatoriškų informacinių ir komunikacijos technologijų naudojimas, būtina užtikrinti reikalingos techninės ir programinės įrangos prieinamumą. Jei besimokantiesiems ir mokytojams tenka keliauti iš vienos vietos ar šalies į kitą, būtina kruopščiai apgalvoti tokių kelionių organizavimo klausimus.
- **Personalas:** kuriant projektą svarbu apgalvoti kokie žmonės projekto vykdymo metu bus mokytojais, dėstytojais ar mokymo medžiagos kūrėjais ir kokios jiems reikės pagalbos. Projekto komanda turi suprasti projekto tikslą ir juo tikėti, todėl dalis projekto komandos narių turėtų įsitraukti į jį dar kūrimo etape. Jie privalo turėti bendrą požiūrį ir supratimą ir gebėti dirbti komandoje;
- **Projekto valdymas:** tai svarbiausias dalykas siekiant galutinio projekto rezultato ir jo kokybės. Projektą valdantis žmogus ar žmonės turi būti ne tik atsidavę ir

susidomėję, bet ir išradingi kai ne viskas vyksta pagal planą, puikiai bendraujantys ir ryžtingi kai to reikia.

f) Kaip vertinamas projekto progresas ir sėkmė ir kas tai atlieka?

Tai reikėtų aptarti pačioje pradžioje. Tam tikra prasme, jeigu projekto rezultatų neįmanoma įvertinti metodiškai, projekto išvis nereikėtų vykdyti. Projektą vertinti turėtų patys besimokantieji, projekto vadovai ir, idealiu atveju, prie projekto nedirbantys, bet pakankamai kompetencijos tą daryti turintys asmenys.

g) Kaip ir koku būdu yra bendraujama?

Jei siekiama, kad projektas būtų sėkmingas, bendravimas tarp jame dalyvaujančių asmenų, ir besimokančiųjų, ir mokytojų, turi būti produktyvus ir efektyvus. Taip pat projektą būtina viešinti, kad apie jį žinotų projektu besidomintieji arba jį finansuojantieji, gauti išorės ekspertų nuomonę ir užtikrinti, kad informacija apie jį būtų prieinama visiems besidomintiems, kurie galbūt įkvėpti projekto sukurs panašų arba prisijungs prie jau vykdomo.

Unfortunately, the minister's little joke didn't translate well into Ukrainian.

Kokybės užtikrinimas ir valdymas

Nuo XX a. antrosios pusės tokie terminai kaip “kokybės standartai”, “kokybės garantija”, “kokybės kontrolė” ir “kokybės valdymas” tapo bet kokios veiklos vadybos žodyno dalimi. Visgi, ką jie reiškia ir kaip jie siejasi su mokymo projektais? Visi terminai susiję su produktų, paslaugų ar, šiuo atveju, projektų kokybės užtikrinimu.

Kokybės kontrolė paprastai vykdoma įmonėse, gaminančiose prekes ar produktus. Pvz., jogurtus gaminančioje įmonėje imamas atsitiktinis jogurto mėginys ir tikrinama ar jis atitinka nacionaliniuose ar tarptautiniuose įstatymuose, pačios jogurtų pramonės arba paties gamintojo numatytus kokybės reikalavimus. Aptikus bet kokį pažeidimą keičiamas gamybos procesas ir iš vartojimo išimami tūkstančiai indelių jogurto. Panaši tvarka galioja ir automobilių pramonėje, tik kokybės standartų neatitinkantys automobiliai yra nesunaikinami, o jų trūkumai pašalinami. Paslaugų sektoriuje, pvz., viešbučiuose, bankuose ar degalinėse kokybės kontrolę atlieka „netikri“ klientai, t. y. žmonės, apsimetę klientais tikrina paslaugų kokybę arba remiamasi klientų pildomomis anketomis ar atsiliepimais.

Pačios bendrovės kokybės užtikrinimo procedūras atlieka siekdamos užtikrinti kokybės palaikymą ir gerinimą kiekvienoje gamybos stadijoje ar paslaugos atlikime. Paprastai bendrovės klausinėja klientų ar darbuotojų nurodyti problemines sritis ir pasiūlyti kaip problemas išspręsti. Dalis bendrovių šiam tikslui samdo išorės

ekspertus. Kalbų mokymosi pasaulyje, pvz., [EAQUALS](#) siūlo kalbos institucijoms galimybę būti “akredituotomis” ar “sertifikuotomis” pagal EAQUALS standartus. Inspektoriai (ar auditoriai) nuolat lankosi institucijose ir tikrina visus EAQUALS standartų apimamus aspektus, ypač besimokantiesiems siūlomas paslaugas ir pataria kaip toliau gerinti kokybę.

Siekdamos užtikrinti kokybę daugelis kitų organizacijų taiko ISO (“International Organization for Standardisation”) standartus. Sertifikuojančios institucijos auditoriai prašomi patikrinti ar produktų, paslaugų ar vadybos sistemos atitinka jų standartus. Tokiais atvejais išorės ekspertų išduoti sertifikatai yra tarsi “kokybės ženklas”.

Apibendrinant, kokybės valdymas yra grupė nuolatinių procedūrų, tokių kaip jau anksčiau minėti kokybės kontrolės ir kokybės užtikrinimo procesai, kurias organizacijos naudoja siekdamos palaikyti ir gerinti kokybę. Kokybės vadyba (taip pavadinta Oakland'o knyga, o patį terminą sukūrė Feigenbaum) reiškia, kad kiekvienas darbuotojas stengiasi dirbti kokybiškai ir savo didelėmis ar mažomis idėjomis gerinti kokybę žvelgiant ir iš klientų, ir iš pačių darbuotojų perspektyvos.

Kokybės klausimai profesinio rengimo projektuose

Susipažinus su bendromis kokybės sąvokomis ir kriterijais, būtina apžvelgti kurie iš jų gali būti pritaikyti planuojamiems ar vykdomiems užsienio kalbų mokymo projektams, profesinio rengimo ar mokytojų rengimo srityje. Analizuojant konkrečius atvejus, gali būti išskiriama keletas paprastų, naudingų ir projekto kokybę gerinančių žingsnių, kalbant tiek apie projekto rezultatus, tiek apie jo vykdymą. Toliau pateikiami projektų pavyzdžiai.

Community and Lesser Taught Languages (COLT)

Nedaug Anglijos šiaurės rytuose gyvenančių imigrantų vaikų nori mokytis namuose vartojamos kalbos ir laikyti jos egzaminus. Pagrindinis iššūkis buvo surasti patyrusius ir kvalifikuotus tokių kalbų mokytojus. Mančesterio Metropoliteno Universitetas, atsižvelgdamas į esamą poreikį, parengė ir pasiūlė visuomenei urdų, arabų, ir literatūrinės kinų, t.y. plačiausiai naudojamų bendruomenėje, kalbų mokytojų rengimo paslaugas ir reikiamus mokymo resursus. Mokymas daugiausiai buvo orientuotas į klasės valdymo, mokymo idėjų, pasitikėjimo savimi bei kalbinių įgūdžių formavimą (atsižvelgiant į kalbos mokymo aspektus). Projekto pagrindą sudarė vienos dienos seminarai, pajvairinami patyrusių kitų užsienio kalbų mokytojų pastebėjimais, kurie vėliau persikėlė į užsienio kalbų pamokas mokyklose ir buvo prižiūrimi patyrusių mokytojų. Per trejus gyvavimo metus projekte dalyvavo apie 200 mokytojų. Informacija gauta mokymų metu stipriai prisidėjo prie mokytojų pasitikėjimo savimi ir bendro požiūrio stiprinimo. Be to, programos metu parengta šių kalbų mokomoji medžiaga, vėliau patalpinta internetinėse priemonėse, jų platesniam naudojimui.

- Šis projektas patenkino realius mokyklos sistemos ir jos klientų – mokinių - poreikius, suteikdamas galimybę jiems mokytis jų gyvenime svarbių užsienio kalbų, mokyklos lygmenyje.

- Šio projekto sprendimas vienerius metus teikti praktinių seminarų ir užsiėmimų programą žmonėms, kurie nėra mokytojai ir kurie galėtų mokytis nenutraukdami savo darbinio gyvenimo, buvo labai naudingas.
- Šis sprendimas sujungė tikslumą ir efektyvumą su gera praktika, skatindamas projekto dalyvius imtis ilgalaikio mokymosi.
- Projekto regėjai suprato, kaip naudinga yra sujungti seminarus, kuriuose aptariama teorija ir idėjos, bei praktinę mokymo stebėjimo ir kontroliuojamo mokymo patirtį. Skirtingai nei daugeliu formalaus mokytojų rengimo atvejų, šio projekto metu buvo sėkmingai sujungti teoriniai aspektai su praktine darbo klasėje patirtimi, buvo ugdomas dalyvių pasitikėjimas savimi kartu su mokymo kompetencijos įgūdžiais.
- Šių užsienio kalbų lengvai naudojamos ir pritaikomos mokomosios medžiagos pateikimas buvo labai svarbus, kadangi skirtingai nuo šiuolaikinių Europos kalbų, tokios tinkamos naudoti mokomosios medžiagos nėra lengva rasti.
- Šios mokomosios medžiagos parengimas ir pateikimas tolesniam naudojimui buvo svarbi parama šio projekto dalyviams.

Apibendrinant, geras projektų valdymas ir kontrolė kartu su pakankamu finansavimu ir kūrybingu programos vystymu užtikrino sėkmingą projekto tikslų įgyvendinimą.

2.2 Kriterijai, standartai ir rodikliai

Egzistuoja keletas svarbių kriterijų pagal kuriuos galima atpažinti kokybišką kalbų projektą. Iš tikrųjų, šiuos kriterijus galima taikyti daugeliui ugdymo sektoriaus projektų.

- Projekto vadovas: šią funkciją atliekantis žmogus viso projekto metu privalo gebėti naudoti daugybę įgūdžių.
- Projekto komanda: komandą turi sudaryti žmonės, turintys skirtingų įgūdžių ir patirties.
- Projektas: projekto apimtis ir trukmė yra esminiai dalykai.
- Organizacija: organizacija turi remti ir projekto vadovą, ir visą projektą. Organizacijos vadovybė turi būti įsitikinusi projekto svarba nuo pat jo planavimo etapo.
- Išorinė aplinka: išorinis spaudimas neturėtų įtakoti projekto eigos. Būtina turėti atsarginį planą jei komanda negali atlikti kasdienių užduočių.

Šaltinis: [Tutorialspoints](#)

Skirtinguose ugdymo sektoriuose labai skiriasi projektų programos ir jiems skiriamos lėšos. Dėl to, nustatant projekto tikslus ir siekiamus rezultatus būtina atsižvelgti į jam skirtą biudžetą ir projekto trukmę. Yra dar keletas sėkmingo projekto kriterijų, tokių kaip projekto **gaviniai**, **poveikis** ir **naudos gavėjai**.

Projekto gaviniai

Projekto gaviniai turėtų sutapti su teikiant paraišką projektui ir sudarant jo planą minimais rezultatais. Jų formos gali būti įvairios: tai gali būti mokymosi rezultatai, mokymo ir mokymosi medžiaga, nauji mokymo metodai ir t.t.

Naujus metodus, kaip ir naują mokomąją medžiagą, reikia išbandyti su tinkama tiksline grupe ir galutiniais vartotojais dar projekto metu, o ne jam jau pasibaigus. Tuo metu reikia vertinti galutinių vartotojų požiūrį ir grįžtamąjį ryšį. Taip galima išgauti pakankamai grįžtamojo ryšio, kad būtų galima atlikti reikiamus galutinio produkto pataisymus. Testavimas visada turi būti dalis projekto veiklos, tam turi būti skiriama pakankamai laiko ir žmogiškųjų resursų.

Analizuojant testuojamo produkto rezultatus labai svarbus yra kritinis mąstymas, kadangi tik galutis produkto vartotojas gali suteikti būtinos informacijos apie gavinių naudingumą. Testavimas taip pat gali atskleisti projekto gavinių panaudojimo kituose sektoriuose ar mokantis kitų kalbų galimybių. Medžiagos apimtis turi apytikriai atitikti tai, kas buvo pateikta projekto plane: jei sukuriama daugiau medžiagos nei numatyta, tai gali įtakoti projekto poveikį, tačiau daugeliu atveju nuveikto darbo kiekį lemia skirtas finansavimas.

Projekto poveikis

Numatomą projekto poveikį irgi reikia vertinti dar vykstant projektui. Tai padaryti gali būti sunku, kadangi tuo metu dar neturima konkrečių išvadų ir gavinių. Tačiau, poveikį visada įtakoja finansiniai resursai ir jie atitinka indėlį. Kuo aiškesni tikslai ir uždaviniai, tuo lengviau yra numatyti galimą poveikį. Kai kuriais atvejais, poveikis būna daug svarbesnis ir veiksmingesnis nei buvo numatyta pradžioje. Taip gali nutikti ir su gaviniais. Pavyzdžiui, naujos tikslinės grupės gali naudoti rezultatus, o tai yra teigiamas projekto rezultatas. Pasitaiko atvejų, kad projektas yra skirtas labai siauram ir specifiniam ugdymo sektoriui, tačiau projekto poveikis ir naudingumas yra didesni jei rezultatus galima panaudoti kituose sektoriuose ar mokymo programose.

Naudos gavėjai

Naudos gavėjai yra svarbi sėkmingo projekto dalis. Apie juos reikia pagalvoti jau projekto planavimo etape, jie turi būti atstovaujami ir nuodugniai apsvarstomi vykstant projektą. Planuojant projektą naudinga atlikti esamų poreikių analizę, pvz., atlikti apklausą arba analizuoti statistiką apie tikslinės grupės mokymosi tikslus ir poreikius. Pokalbiai ir diskusijos su mokytojais ir galutinių vartotojų atstovu suteiks naujausios informacijos apie tuometinius jų poreikius.

Standartai

Projekto standartai apibūdinami taip⁴: tai yra taisyklės ir tvarka, vadovaujantis kuriais yra vykdomas projektas. Jie gali būti sudaryti vadovaujantis organizacijos praktikomis arba unikaliais projekto reikalavimais. Projekto vadovas turi nustatyti projekto standartus pačioje projekto pradžioje. Aptarkime keletą pavyzdžių.

- **Susitikimai:** gerai, kai projekto komandos susirinkimai vyksta reguliariai. Iš anksto sutarus susirinkimų laiką užtikrinamas projekto komandos darbas tam tikromis dienomis ir tam tikru laiku. Bendri savaitiniai poros valandų trukmės susirinkimai užtikrina rezultatą, kuris pasiekiamas bendraujant ir bendradarbiaujant.
- **Dokumentacija ir komunikacija:** projekto vadovas privalo užtikrinti aiškia komunikavimo tvarką ir tai, kad visa su projektu ir darbu jame susijusi medžiaga būtų visiems prieinama. Suprantama, reikėtų laikytis bendros ugdymo institucijoje taikomos dokumentų tvarkymo tvarkos. Taip pat reikia būti pasirengus atvejams, kai vieno iš projekto komando narių nebus ir tuo metu informaciją apie projektą gali tekti perduoti kitam organizacijos darbuotojui. Aiškūs tvarkaraščiai su apirėžtais etapais padės valdyti projektą ir užtikrins sklandžią darbų eigą.
- **Dalijimasis žiniomis:** projekto komandos nariai turi būti atrenkami atsižvelgiant į darbui projekte reikalingą kompetenciją ir žinias. Kompetentingai projekto komandai būdinga nariai su skirtingomis kompetencijomis ir žiniomis. Projekto komandoje arba jo organizaciniame komitete gali būti ir besimokančiųjų arba galutinių sukurto produkto vartotojų. Projekto vadovas turi sudaryti sąlygas sklandžiam žinių tarp komandos narių dalijimuisi.

⁴ Adaptuota iš tinklapio Projectmanagement.com

- **Problemu sprendimas:** projekto vadovas ir visa projekto komanda turi būti pasirengę spręsti projekto metu kylančias problemas. Vykdamt projektą gali įvykti įvairių dalykų, pvz., pasikeisti komandos nariai, projekto keliami tikslai gali atrodyti sunkiai pasiekiami, gali strigti bendravimas tarp komandos narių, ugdymo įstaiga gali susidurti su finansiniais ar administraciniais sunkumais, įtakojančiais projekto eigą ir pan. Taigi, susidūrus su panašiomis problemomis reikia pakankamo lankstumo ir atvirumo, kad jas išspręsti.

Rodikliai

Rodikliai parodo kaip gerai yra vykdomas projektas ir kokia yra jo sėkmė lyginant su pradiniais planais. Vertinant projektą, jo pabaigoje reikėtų naudoti tuos pačius rodiklius, kurie buvo minimi projekto pasiūlyme ir jo vykdymo plane. Turi būti balansas tarp indėlio ir išėigos, o tai reiškia, kad projektui skiriami resursai turėtų atspindėti planuojamą projekto rezultatą. Finansiniai indėliai turi atitikti iš anksto nustatytus projekto tikslus. Taip pat reikėtų peržiūrėti pradinę “problema”, kurią siekiama projektu išspręsti: rodikliai turėtų parodyti ar projekto metu rasti sprendimai yra tinkami. Reikėtų atsižvelgti ir į pokyčių rodiklius: ar buvo išorinių faktorių, kurie įtakojo projektą?

Veiklos rodikliai yra keturių tipų. Siekiant įvertinti projektą pagal šiuos rodiklius reikia gerų duomenų ir tinkamų procedūrų:

- **Indėlio rodikliai** matuoja vyriausybės ar kitų finansavimo šaltinių skiriamus finansinius, administracinius ir priežiūros resursus. Tam, kad būtų galima įvertinti atliktos veiklos efektyvumą, būtinas ryšys tarp panaudotų resursų ir pasiektų rezultatų.
- **Gavinių rodikliai** matuoja tam tikrų veiksmų ir panaudotų resursų, pvz., mokymo skyrių sukūrimas, apmokytojų mokytojų skaičius ir t.t., tiesioginius ir konkrečius padarinius.
- **Rezultatų rodikliai** matuoja rezultatus pagal naudą tikslinei grupei, pvz., kiek procentų studentų pasirinko mokytis rečiau vartojamą kalbą.
- **Poveikio rodikliai** matuoja ilgalaikius gavinių padarinius. Jie matuoja bendruosius tikslus pagal nacionalinį vystymą ir pagal projekto poveikį jo aplinkai ir tikslinėms grupėms, pvz., pagerėję kalbiniai įgūdžiai pagal kalbų skaičių arba pagal kalbos mokėjimo lygius (šaltinis: [Aid Delivery Methods](#)).

Vis dažniau visuomenė arba finansuojanti organizacija prašo pagrįsti pasiekimus konkrečiais rezultatais. Tam, kad būtų galima tai padaryti, projektai ir programos turi būti vis „sumanesni“ (angl. “SMART”):

- S**pecific
Should be clear to people with a basic knowledge of the issue, program or initiative and clearly articulated, well defined and focused.
- M**easurable
Should be able to determine the degree to which there is completion or attainment. Using the same (ideally quantifiable) methodology and information, findings should be able to be replicated.
- A**chievable
Should be realistic, practical, and attainable within operational constraints dependent upon availability of resources, knowledge, and timeframe.
- R**elevant
Should be tied to government priorities and mandate and help or contribute to the bringing about of the desired outcome in the Canadian society, economy or environment.
- T**ime-bound
Should have clear deadlines expressed.

Apibendrinant, rodikliai paprastai nurodo šiuos projekto veiklos aspektus:

1. Kokie?

Kokie yra projekto gaviniai ir rezultatai? Kokių veiksmų imamasi siekiant šių rezultatų?

2. Kiek?

Koks didelis ir įspūdingas yra pokytis, kurio siekiama projektu?

3. Kas?

Kas yra tikslinė grupė? Ar yra tiesioginės ir netiesioginės tikslinės grupės? Ar šios tikslinės grupės tinkamai parinktos?

4. Kur?

Kokia yra geografinė projekto aprėptis? Ar projektas yra tarptautinis, nacionalinis, regioninis ar skirtas tik konkrečiam jį vykdančiam universitetui ar ugdymo įstaigai?

Atvejai – profesinio rengimo projektai

[ELS - European Languages for Secretaries](#) – Italija

Šis projektas pristatomas kaip sėkmingas profesinio rengimo sektoriaus pavyzdys dėl daugybės priežasčių. Projektas skatina penkių skirtingų užsienio kalbų mokymąsi koncentruojantis į konkrečių įgūdžių, susijusių su darbu biure, įgijimu. Jis skirtas kanceliarijos ir biuro darbuotojams, norintiems įgyti užsienio verslo kalbos įgūdžių. Taigi, projekto tikslinė grupė yra konkretus profesinis sektorius ir jo poreikiai. Projekto metu taip pat skatinamas naujų užsienio kalbos mokymo ir mokymosi metodų (pvz.: IDKM, IKT ir t.t.) naudojimas. Kalbos kursai yra prieinami internete naudojant interaktyvią platformą. *ELS* – tai novatoriškas projektas. 2006 metais šis projektas buvo vienas ir pirmųjų penkių biuro darbuotojams skirtų užsienio verslo

kalbų mokymosi portalų internete. Ši novatoriška priemonė vis dar naudojama Italijoje ir Rumunijoje - žiūrėti <http://www.business-languages.net/>

[Ready Study Go!](#) – Suomija

Šiame užsienio kalbų projekte pristatyti nauji mokymo metodai ir būdai. Pagrindinis naudojamas metodas – integruotas dalyko ir kalbos mokymo metodas (IDKM) suteikė galimybes bendradarbiauti profesinio rengimo ir užsienio kalbų mokytojams. Naudojama pagrindinio lygio mokymo medžiaga buvo susijusi su kasdienėmis užduotimis. Taip pat neturintys galimybių išvykti į užsienio šalis mokiniai galėjo mokytis naujų užsienio kalbų ir pažinti naujas kultūras būdami savo gimtojoje šalyje. Daugelyje panašių institucijų toks profesinio rengimo ir užsienio kalbų mokytojų bendradarbiavimas buvo gana naujas reiškinys. Projekto metu buvo teikiami reikiami resursai ir parama.

Projekto rezultatai buvo perduoti ir pritaikyti kitoms užsienio kalboms ir profesinėms sritims *TOI* (Inovacijų perkėlimo programa finansuojama iš Leonardo da Vinci fondo) projekto metu. Mokomąją medžiagą galima rasti: <http://www.rsga-dev.net/>.

[EuroCatering](#) – Belgija

EuroCatering projektas sumanytas kaip viešbučių ir maitinimo sektoriaus stažuotojų užsienio kalbos mokymosi priemonė, parengta remiantis stažuotojų, dirbančių aptarnavimo sektoriuje užsienio šalyse, poreikių analize. Tai internetinė, laisvai prieinama programa, pateikiama septyniomis: anglų, prancūzų, ispanų, olandų, norvegų, galisų ir slovėnų kalbomis. Pagrindinė projekto esmė yra pateikti besimokančiajam realaus gyvenimo situacijas. Už projekto kokybę buvo atsakingi skirtingo lygio maitinimo sektoriaus profesionalai. Panašios institucijos ir kiti potencialūs vartotojai gana plačiai išbandė šį produktą įvairiose situacijose. Tai patogi ir lengvai prieinama užsienio kalbos mokymosi priemonė, naudojama viešojo maitinimo sektoriaus stažuotojų ir bei kitos platesnės auditorijos. Projektas taip pat skatina didesnę žmonių judėjimą tarp Europos šalių ir atsižvelgia į besimokančiųjų poreikius. Projekto metu parengtą mokomąją medžiagą galima rasti adresu: <http://www.eurocatering.org/>

[How to Become a Chef in Europe](#) – Vokietija

Projektas skatina aktyvų ir, svarbiausia, natūralų profesinės anglų kalbos naudojimą. Europos šalių mokiniai tarpusavyje bendrauja su darbu susijusiomis temomis, integruodami įvairių dalykų, tokių kaip maisto pramonė ir mityba, aspektus. Be to, šis projektas padėjo integruoti IKT priemones, nes šių priemonių naudojimas profesinio virėjų rengimo metu nėra toks dažnas reiškinys. Šio projekto pagrindiniai principai buvo sėkmingai pritaikyti kituose projektuose, susijusiuose su kitomis įvairiomis profesijomis. Jis taip pat atspindėjo bendradarbiavimo bei profesinio mokymo ir užsienio kalbų mokymo sujungimo svarbą. Tarp 2009 – 2011 metų prioritetinių krypčių buvo ir darbui naudojamos kalbos svarba, taigi šis projektas visiškai atitiko šiuos reikalavimus.

2.3 Metodai ir procedūros

Įvadas

Sprendžiant kokią metodiką taikyti konkrečiam projektui galima apsvarstyti keletą dokumentuotų ir patikrintų kalbos mokymo metodų. Pavyzdžiui, savo knygoje “Užsienio kalbų mokymo metodai” (“Methodologies in Foreign Language Teaching”) Gangnon‘as⁵ pateikia trumpus kalbų mokymo metodų aprašymus.

Mokytojai renkasi mokymo metodus atsižvelgdami į įvairius veiksnius, tokius kaip politiniai prioritetai, tuo metu vykdomi moksliniai tyrimai, besimokančiųjų pasiekimai ir pan. Skirtingose mokymo aplinkose ir siekiant skirtingų tikslų yra taikomi skirtingi metodai. Mūsų pasirinktuose atvejuose vyrauja **komunikatyvinis metodas**, kai užsiėmimuose besimokantieji vartoja tik tikslinę kalbą ir smulkios klaidos nėra taisomos. Šis metodas neakcentuoja gramatikos: vietoje to, susitelkiama ties aiškinimu ir bendravimu tiksline kalba ir studentų skatinimu ją vartoti. Šiuo būdu siekiama į studentus orientuoto mokymo, kur įprastai darbas vyksta bendraujant nedidelėse grupelėse. Dar vienas įvertintuose projektuose naudotas mokymo metodas yra **visuminio fizinio atsako metodas**. Šiam metodui būdingas tikro fizinio veiksmo atlikimas po prašymo jį atlikti tiksline kalba (pvz., “atsistok”, “pagauk”, “nueik į tam tikrą vietą” ir pan.). Taip pat, keliuose projektuose buvo naudotas “pilno pasinėrimo į kalbą” metodas. Jo tikslas - supažindinti besimokančiuosius su tiksline kalba siejama kultūra ir tradicijomis bei užtikrinti, kad tą kalbą jie vartos kontekste, kur vartojama tik tikslinė kalba. Studentai ne tik skaito, rašo ir kalba tiksline kalba, bet ir sužino apie šalies, kurioje ta kalba vartojama, kultūrą (pvz., [AmeriSpan Study Abroad](#)).

Ir vykdant projektą, ir mokant pagal mokymo programą, pasirenkant metodą reikia apgalvoti įvairius veiksnius ir/arba apjungti keletą metodų. Kalbų mokymo projektuose dažnai sėkmingai apjungiami keli metodai, todėl neužtenka juos skirstyti pagal vieną metodą. Žemiau aptariami sėkmingai kalbų mokymo ir mokymosi projektuose pasiteisinę metodai. Visi kaip pavyzdžiai pateikiami projektai tenkina bent dalį Europos kalbų ženklo kriterijų. Pagrindinius metodus galima skirstyti taip:

Mobilumas mokantis kalbų: šiai grupei galime priskirti keletą Europos kalbų ženklų apdovanotų projektų. Platus techninių prietaisų, tokių kaip kompiuteriai, telefonai ir žaidimai naudojimas mokantis kalbų suteikia galimybę tai daryti iš bet kurios vietos, kur yra prieinamos šios priemonės ir internetas. Europos kalbų ženklu buvo apdovanota keletas įdomių ir interaktyvių kalbų mokymosi projektų.

Yra ir kitų mobilumo mokantis kalbų pavyzdžių: pavyzdžiui, fizinis judėjimas iš klasės ar auditorijos irgi yra mobilumas. Tikslinės kalbos vartojimas realiose situacijose už klasės ribų, pavyzdžiui, šalyje, kur ta kalba vartojama arba su gimtakalbiais tos kalbos vartotojais yra dar vienas mobilumo mokantis kalbų pavyzdys.

⁵ Gagnon, Armand A 1999: *Methodologies in Foreign Language Teaching*.
<http://www.linguatics.com/methods.htm>

Autentiškumas, įdomumas ir temos: dar vienas keletas Europos kalbų ženklų apdovanotų projektų požymis yra autentiškumas. Mokantis naujos kalbos labai svarbu, kad besimokantysis galėtų išbandyti savo kalbinius įgūdžius realiose situacijose ir, jei įmanoma, bendraudamas su kalbos, kurią mokosi, gimtakalbiais. Taip bendraudami studentai turi pasirinkti temas arba autentiškai ir prasmingai atsakyti, taip didindami savo motyvaciją ir realiai pritaikydami savo įgūdžius.

Apie autentiškų mokymosi situacijų svarbą ir studentų jau turimų žinių kaip pagrindo panaudojimą 1900 m. rašė John Dewey: “Žiūrint iš vaiko pozicijos, didelė netektis mokykloje yra negalėjimas panaudoti to, ką jis išmoksta už jos ribų, ir, kita vertus, negalėjimas pritaikyti kasdieniame gyvenime to, ką jis išmoksta mokykloje. Tai yra mokyklos izoliavimas – jos izoliavimas nuo gyvenimo” (Dewey, 1900)⁶. Pavyzdžiui, internetu bendraudami su studentais iš kitų šalių, jie susipažįsta su sociokultūriniais klausimais ir šeimų tradicijomis tose šalyse ir taip geriau supranta visuomenę ir kultūrą, kurioje gyvena patys.

Visapusiškumas ir studentų susidomėjimas: labai svarbus kokybiškos mokymo metodikos aspektas yra besimokančiųjų poreikių nustatymas bei į juos reagavimas, taigi ir besimokančiųjų motyvacijos didinimas. Tai pasiekama studentams aktyviai dalyvaujant ir akis į akį bendraujant, ir įmanomas mokyklos aplinkoje: studentams suteikiama galimybė sugalvoti savo pačių klausimus ir temas diskusijai, o tada užduoti klausimus ir diskutuoti su kolegomis.

Donovan, Bransford, & Pellegrino⁷ savo knygoje [“How People Learn”](#) teigia: “Į mokyklos klasę vaikai ateina jau turėdami savo nusistatymus apie tai, koks yra gyvenimas. Jeigu jų pradinis supratimas apie gyvenimą neintegruojamas į mokymąsi, jiems gali nesisėkti įsisavinti naujų sąvokų ir klasėje pateikiamos informacijos, arba jie mokysis tai kaip dalykus, būtinus išlaikyti testą, bet visai nesusijusius su jų išankstinėmis nuostatomis apie gyvenimą už klasės ribų. Šis atradimas reikalauja iš mokytojų gebėjimo skatinti studentus atskleisti jų turimą supratimą ir jį nukreipti į tai, kas atspindi konkrečios mokymosi srities sąvokas ir žinias.” Studentų motyvacijos didinimas ir jų skatinimas dalyvauti yra pagrindiniai dalykai siekiant projekto sėkmės. Remiantis metodų ir procedūrų vykdant projektus aptarimu mes sudarėme rodiklių, kuriais galima pasinaudoti pradedant projektą tam, kad pasitikrintumėme kalbų mokymosi projekto struktūros kokybę, sąrašą. Atrinkti rodikliai padės apibrėžti tikslus ir pasirinkti metodus arba tiesiog planuojant.

- Šis projektas atitinka studentų poreikius ir atsižvelgia į jų pomėgius ir asmeninius tikslus
- Šis projektas atspindi svarbias kalbų mokymosi problemas, teikia pasitenkinimą ir motyvuoja jį vykdyti
- Šis projektas skatina geresnį kalbų mokymąsi ir komunikacinius įgūdžius
- Šis projektas skatina bendravimą tarp besimokančiųjų

⁶ Dewey, J: 1900. *The School and Society*. University of Chicago Press, See also http://www.brocku.ca/MeadProject/Dewey/Dewey_1907/Dewey_1907c.html

⁷ Bransford, John (ed). 2000. *How People Learn: Brain, Mind, Experience, and School* (expanded edition). National Research Council.

- Šis projektas padės mokytojams/studentams plėtoti tarpkultūrinį supratimą ir daugiakalbystę
- Šis projektas suteikia galimybę mokytis kalbos iš autentiškų šaltinių ir bendraujant
- Šio projekto struktūra yra perkeliama, t.y. ją galima naudoti mokant skirtingų kalbų skirtingose šalyse
- Šis projektas pateikia studentams naują požiūrį į kalbų mokymasi
- Šis projektas plėtoja informacinių ir komunikacinių technologijų (IKT) (socialinių forumų, e. pašto, žaidimų, faktų, istorijos, literatūros, žemėlapių) naudojimą mokantis kalbų
- Šis projektas suteikia progą vartoti kalbą už klasės ribų, kitose aplinkose
- Šiuo projektu siekiama sukurti ir išbandyti naują mokymo medžiagą.

Atvejai – metodai ir procedūros profesinio rengimo projektuose

Autentiškumas, įdomumas, temos

Projekto [Nordic language pilots](#) metu Skandinavijos šalių mokytojai buvo papildomai mokomi apie Šiaurės šalių - danų, švedų ir norvegų kultūros ir literatūros. Projekto metu buvo sukurti nauji mokymo metodai.

Pagrindinis projekto [Architeaching](#) tikslas – europietiškas tarpkultūrinis mokymas visą dėmesį skiriant architektūrai. Projekto esmė – istorinis, kalbinis ir kultūrinis sąmoningumas. Projekto metu sukurta internetinė svetainė talpinanti daugiaformatį žodyną, bei architektūros istorija daugiaformačiame formate, taip pat Europos miestų praeities, dabarties ir ateities modeliavimas 2D ir 3D formate. *Architeaching* projekto metu taip pat buvo parengtos televizijos programos ir dokumentiniai filmai apie projekte dalyvaujančių šalių architektūros istoriją.

Visapusiškumas ir besimokančiųjų dalyvavimas

[Taste of the language](#) yra kasmetinis projektas, kurio metu vyksta keturių dienų konferencija, kurioje dalyvauja viešbučių administravimo studentai ir užsienio kalbų studentai, kurie patys parengia ir veda seminarus ir skaito paskaitas. Prieš šį renginį, studentai gamina plakatus, daro nuotraukas, knygų skirtukus ir atminimo dovanėles, kurias vėliau išdalina konferencijos dalyviams. *Taste of the language* yra puikus projekto, įtraukiančio studentus įvairiais būdais, pavyzdys: jie aktyviai dalyvauja projekte nuo jo planavimo iki visų pristatymų bei seminarų.

savaičių kursuose Anglijoje.

Kitas puikus visapusiškumo ir besimokančiųjų dalyvavimo pavyzdys yra projektas [Welcome to Tulle](#). Šio projekto metu angliškai kalbantys asmenys yra kviečiami į *Tulle* pabūti Les Trois Vents profesinio rengimo instituto restorano klientais. Darbas su tikrais klientais suteikia puikią užsienio kalbos mokymosi galimybę. Šis projektas taip pat skatina besimokančiųjų mobilumą, nes jie turi galimybę sudalyvauti dviejų

2.4 Vadybos įrankiai ir kokybės valdymas

Kaip jau minėta ankstesniuose skyriuose, konkretaus projekto sėkmė priklauso nuo to, kiek jis atitinka įvairius kriterijus. Tai apima ir projekto kūrimo bei įgyvendinimo etapus, ir projekto tvarumo užtikrinimą oficialiai pasibaigus projekto finansavimui. Siekiant nustatyti projekto sėkmingumą būtina įvertinti su sąnaudomis ir išeiga susijusius vystymo ir veiklos rodiklius, tokius kaip sąnaudos ir veiksmingumas, bei projekto rezultatus ir tolimesnį jo poveikį. Taip pat nereikėtų pamiršti įvertinti projekto rengėjų indėlio, įtakojančio projekto sėkmę: jų entuziazmo, novatoriško požiūrio, vadovavimo ir komandos valdymo gebėjimų bei jų išradingumo ir gebėjimo motyvuoti kitus kritiniais momentais.

Sėkmingai dirbantys projekto vadovai sugeba sukurti ir pritaikyti eilę priemonių, leidžiančių kurti, stebėti, vertinti ir užtikrinti projekto kokybę bei įvertinti kiek projektas atitinka pirminius tikslus ir nustatytą planą.

Kokybės užtikrinimas apima įvairias sistemines procedūras, užtikrinančias konkretaus projekto atitikimą keliamiems kokybės reikalavimams. Kiekvienas kokybės užtikrinimo planas privalo turėti šiuos elementus:

- Progreso lyginimas su pradiniais tikslais
- Kokybės ir suderinamumas su tikslais įvertinimas
- Eigos sekimas
- Grįžtamosios informacijos kaupimas, užtikrinantis klaidų prevenciją ir jų ištaisymą.

Šiais laikais projektų valdymas tapo norma daugelyje sričių, todėl yra sukurta daugybė projektų valdymo priemonių ir specialių kompiuterinių programų, tokių kaip įvairios skaičiuoklės, struktūrinės schemos, klausimynai, įvairių formų ataskaitos bei projektų valdymo programinė įranga. Daugelis minėtų priemonių gali būti sėkmingai pritaikomos kalbų projektuose. Žemiau aprašomos keletas priemonių, kurias galima taikyti kalbų mokymo projektuose.

- Siekiant įgyvendinti projekto tikslus neabejotinai būtina turėti projekto planą, kuriame apibrėžiama projekto apimtis, pasirinkti jo įgyvendinimo metodai bei strategijos. Žinoma, taikomi metodai gali skirtis priklausomai nuo projekto tikslų ir tikslinių grupių.
- Pradiniuose projekto etapuose galima naudoti įsivertinimo klausimynus, pavyzdžiui, norint įvertinti ar turima pakankami reikiamos patirties ir motyvacijos, išteklių ir t.t.
- Siekiant įvertinti projekto atitikimą iš anksto nustatytiems kokybės reikalavimams, projektų vadovai gali naudoti kontrolinius sąrašus. Pavyzdžiui, gali būti naudojamas gairių kontrolinis sąrašas, kuris yra vienas iš geriausių projekto progreso sekimo įrankių, padedantis įvertinti ar projekto eiga atitinka plane nustatytus terminus.

- Naudingi gali būti ir pokalbiai su tikslinėmis grupėmis: tai trumpi susitikimai su atsitiktinai pasirinktomis projekto dalyvių grupėmis ar tikslinių grupių atstovais, kurių metu siekiama sužinoti jų nuomonę ir įspūdžius apie tai, ar tenkinami kokybės kriterijai ir kokie yra pageidautini pokyčiai.
- Būtina organizuoti susitikimus su personalu/projekto komandos nariais, projekto eigos, iškilusių problemų, naujų idėjų ir t.t. aptarimui.
- Galima naudoti įvairias atsiliepimų ir komentarų pateikimo formas, pildydami kurias projekto dalyviai gali išsakyti savo nuomonę apie projekto kokybę ir siūlyti galimus pokyčius.
- Tabelių formos lentelių pagalba galima stebėti kaip projekto komandos nariai susitvarko su savo užduotimis. Jos taip pat gali padėti projektų vadovams įsivertinti savo darbą
- Projekto finansuotojai (pvz., Europos Komisija) paprastai prašo pateikti projekto veiklą ir finansinių aspektų vertinimo ataskaitas (projekto progreso ir galutinę), kurias turi parengti projekte dalyvaujančių įstaigų projektų vadovai.

Kalbų mokymo projektų kokybės kontrolinis sąrašas

Remiantis projektų įgyvendinimui naudojamų metodų ir procedūrų apžvalga, sudarėme kontrolinį sąrašą, padėsiantį patikrinti kalbų projekto kokybę.

1 Projekto naudos gavėjai

- Tikslinės grupės yra aiškios ir tiksliai apibrėžtos
- Tiksliai nustatyti ir įvertinti tikslinių grupių mokymosi poreikiai
- Parinkti tinkami metodai tikslinei grupei pasiekti, motyvuoti ir įtraukti.

2 Projekto tikslai ir gaviniai

- Aiškiai apibrėžti ir paaiškinti projekto tikslai
- Projektas padeda gerinti kalbų mokymosi ir/ar bendravimo įgūdžius
- Numatomi projekto rezultatai ir poveikis yra pasiekiami, naudingi ir išmatuojami. Kriterijų ir rodiklių pavyzdžiai pateikiami 2.2 skyriuje KOKYBĖS UŽTIKRINIMO REIKALAVIMAI.

3 Projekto planavimas

- Tinkamai suplanuota numatoma veikla, turimi reikiami išteklių veiklos įgyvendinimui

- Institucija turi:
 - projekto įgyvendinimui reikiamus žmogiškuosius išteklius (pakankamą projekto narių skaičių, atsidavusius projekto vadovus)
 - projekto įgyvendinimui reikiamus finansinius ir materialinius išteklius
- Tinkamas projekto progreso sekimo ir vertinimo planas
- Parengtas rezultatų kokybės vertinimo planas
- Aiškus projekto rezultatų sklaidos ir pritaikymo planas
- Numatytos ir galimai susisiektos su pagrindinėmis suinteresuotomis šalimis:
- Institucija turi:
 - Patirties dirbant su pasirinktomis tikslinėmis grupėmis
 - Tiesioginius tikslinių grupių atstovų kontaktus.
- Projekto plane apibrėžti sėkmingo projekto valdymo, projekto įgyvendino ir projekto rezultatų kriterijai, normatyvai ir rodikliai.

4 Projekto valdymas ir įgyvendinimas

- Projekto pradžioje buvo sudarytas projekto įgyvendinimo planas; valdymo planas apima šiuos aspektus:
 - Projekto darbo planą su įgyvendinamais projekto terminais
 - Tinkamai parengtą kiekvienai projekto veiklai biudžetą (bendrą ir kiekvienam projekto partneriui atskirai)
 - Aiškų kiekvieno projekto partnerio ir/ar komandos nario atsakomybių paskirstymą
 - Veiksmingas tarpusavio bendravimo priemonės
 - Veiksmingą bendradarbiavimo su projekto partneriais mechanizmą
 - Tinkamą ataskaitų rengimo ir pateikimo tvarką
 - Tinkamą, visų projekto narių naudojamų vidinių dokumentų prieinamumo sistemą
 - Laiko valdymo mechanizmą
 - Problemų sprendimo mechanizmą.
- Numatytos projekto veiklų ir gavinių kokybės užtikrinimo procedūros (Žr. šių Gairių 2.1 ir 2.2 skyrius), tokios kaip:
 - tikslinių grupių poreikių analizės atlikimas
 - tinkamos metodikos, atitinkančios konkrečius besimokančiųjų poreikius, parinkimas
 - ryšio tarp numatytų projekto gavinių, veiklų ir bendrų projekto tikslų užtikrinimas
 - numatytų projekto gavinių/rezultatų kokybės kriterijų nustatymas
 - tikslinių grupių įtraukimas į visus projekto įgyvendinimo etapus ir jų grįžtamojo ryšio gavimas
 - projekto gavinių testavimas tikslinėse grupėse ir atitinkamas jų pataisymas
- Numatyti laiko valdymo mechanizmai skirti:
 - tikrinti ar įgyvendinti trumpalaikius ir ilgalaikius projekto tikslus
 - nustatyti ir jei reikia koreguoti nukrypimus nuo darbo plano ir pirminių tikslų

- Numatytos ataskaitų pateikimo ir grįžtamojo ryšio gavimo priemonės:
 - Nuolat teikiamos vidinės ataskaitos apie įvykdytas ir vykdomas veiklas
 - Visi projekto partneriai naudoja vienodus ataskaitų šablonus ir vienodai pateikia rezultatus, tokius kaip:
 - skirtinguose kontekstuose vykdomos veiklos
 - patirtos išlaidos
 - sklaidos veikla
 - dalyvių ir suinteresuotųjų šalių grįžtamasis ryšys
 - vykdomi vidiniai vertinimai
 - vykdomi nepriklausomi išoriniai vertinimai
 - pateikiamos vidinių ir išorinių vertintojų rekomendacijos ir, jei reikalinga, atliekami reikiami pakeitimai
- Partnerių ataskaitose pateikiamas grįžtamasis ryšys
- Aiškus projekto viešinimo planas vykdant projektą ir jam pasibaigus, kuris:
 - užtikrina maksimalų projekto ir jo tikslų žinomumą
 - atitinka projekto tikslus ir tikslinių grupių poreikius
 - yra racionalus reikiamų finansinių išteklių požiūriu.

Profesinio rengimo projektų geri pavyzdžiai

Profesinio rengimo sektoriaus projektų rezultatai: užsienio kalbų mokymo/mokymosi medžiaga, tokia kaip vadovėliai, mokytojo knygos, vaizdo ir techniniai žodynai, pavyzdžiui: [Constructor2000-Building communication for future](#) (Portugalija).

Profesinio rengimo sektoriaus projektų tikslai: Europos šalių kalbų, kultūrų ir vertybių įvairovės supratimas, pagrindinių įgūdžių ir kompetencijų, reikalingų mokinių asmeniniam tobulėjimui, įgijimas, besimokančiųjų ateities profesinė veikla ir jų aktyvus Europos pilietiškumas; bendrosios anglų kalbos mokėjimo gerinimas ir mokinių supažindinimas su konkrečios srities, pvz., žemės ūkio, anglų kalbos žiniomis. Rezultatai: projekto internetinė svetainė; žemės ūkio srities enciklopedinis žodynas; tekstų, padedančių mokytis profesinės užsienio kalbos, rinkinys. Pavyzdžiui: [Agricultural and environmental English](#): (Rumunija, 2010 m.).

2.5 Tolesnė veikla

Kas yra „tolesnė veikla“ projektuose?

Tolesnė veikla: apibrėžimai ir reikšmės

Žemiau pateikiame keletą sąvokos „tolesnė veikla“ apibrėžimų ir pagrindines jos naudojimo formas šnekamojoje anglų kalboje, kurios pateikiamos nepriklausomame žodyne (<http://www.thefreedictionary.com/follow+up>):

Tolesnė veikla (d)

„...tolesnės veiklos veiksmas ar atvejis pasibaigus veiklai ar peržiūrint naujas veiklas. Tolesnė veikla dažnai yra tokia pat svarbi kaip ir pirminis kontaktas užmezgant ryšius su naujais klientais“

“...tai kas vyksta po to, siekiant palaikyti pasibaigusią veiklą ar padidinti efektyvumą. Programinė įranga buvo sėkminga pirminio produkto tąsa.“

“...veiksmas ar dalykas padidinantis prieš tai buvusio veiksmo ar dalyko efektyvumą, toks kaip antras arba paskesnis laiškas, telefono skambutis ar apsilankymas“

“...straipsnis ar pranešimas, suteikiantis tolesnę informaciją apie prieš tai buvusį naujienų pranešimą“

Toliau veikti (v)

“...didinti efektyvumą arba sėkmę vykdant tolesnius veiksmus: „jos pokalbj sekė elektroninis laiškas“

Kaip matome iš pateiktų apibrėžimų pagrindinė sąvokos „tolesnė veikla“ reikšmė yra **didinti** ankstesnių veiksmų ar iniciatyvų **efektyvumą** ir pasinaudoti tolesnių veiksmų sėkme. Europinių projektų kontekste, sąvoka „tolesnė veikla“ išlaikė savo pirminę reikšmę, tačiau įgijo ir keletą papildomų konotacijų. Žodyne (http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/valorisation/glossary_en.htm#FOLLOW-UP_ACTIVITIES) nurodomi tolesni veiksmai, vykdomi pasibaigus projektui, t.y. po oficialios projekto užbaigimo datos.

Pagrindinis tolesnės veiklos tikslas – užtikrinti konkretaus projekto rezultatų tolesnį veiksnumą ir tvarumą. Tai gali būti pasiekama:

- atnaujinant rezultatus projektui pasibaigus
- gaunant rezultatų pripažinimą ar sertifikavimą
- įtikinant sprendimų rengėjus panaudoti projekto rezultatus
- perduodant rezultatus arba juos panaudojant kitose srityse, tikslinėse grupėse ar kitoje aplinkoje
- sukomercinant konkrečius projekto rezultatus

Dažnai tolimesnius veiksmus diktuoja patys projekto rezultatai ar gaviniai (taip pat žr.:

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/valorisation/glossary_en.htm#RESULT).

Kai kuriuos galutinius projekto produktus, tokius kaip internetinė svetainė ar duomenų bazė, reikia reguliariai atnaujinti, tuo tarpu kitus, tokius kaip kursai ar novatoriški metodai galima perkelti ir pritaikyti vis kitiems galutiniams vartotojams arba išplėtoti ir pritaikyti kitiems poreikiams ar reikalavimams. Kokia bebūtų situacija, projekto komandos narių ar kitų suinteresuotų šalių vykdoma tolesnė veikla paprastai kyla iš pirminės projekto idėjos, taigi, galimi jos vykdymo variantai turi būti apsvarstyti pačioje projekto pradžioje, pavyzdžiui, pildant Europinių projektų paraišką „tolesnis naudojimas ir/arba tvarumas“ skiltyse, kurioje pateikiami tolesnių veiksmų, vykdomų projektui pasibaigus, variantai.

Tolesnė vykdoma veikla gali labai natūraliai padidinti projekto tikslinę grupę ir/ar galutinių vartotojų grupę: galutiniai projekto produktai gali būti palankiai sutikti ir naudojami kitose srityse ar bendruomenėse⁸. Kitais atvejais tolesnė vykdoma veikla gali įtakoti dar vieno projekto atsiradimą.

Tolesnė su Europos kalbų ženklų (EKŽ) apdovanotais projektais susijusi veikla

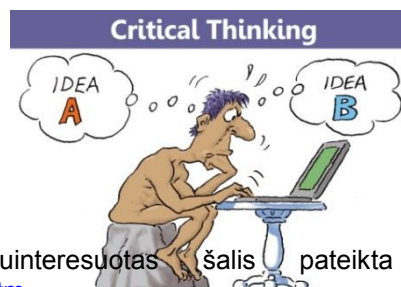
Kalbant apie projekto, vykdomo taikant EKŽ kokybės kriterijus, tolesnę veiklą, sėkmės atveju, projektui suteiktas Ženklo apdovanojimas yra tarsi pati tolesnė veikla savaime: daugeliu atveju Ženklo apdovanojimas projektui suteikiamas jį oficialiai įvykdžius, remiantis pasiektais projekto rezultatais ar gaviniais. Projekto paraiškos teikėjai siekia konkrečių tikslų, būtent: siekti projekto rezultatų pripažinimo europiniu lygiu ir taip užtikrinti projekto žinomumą ir padidėjusį susidomėjimą institucija ar individualiu asmeniu. Projektų atrankos ir apdovanojimo ceremonija dažnai nušviečiama nacionalinėje ar regioninėje žiniasklaidoje, taip pavišinant projekto rezultatus ir projekto vykdytojus, kas gali paskatinti tolesnį projekto rezultatų propagavimą ir naudojimą.

NELLIP komandai vykdant EKŽ projektų tyrimus apie patirtį, pasiekimus ir taikytus metodus bei tolesnes veiklas, vykdytas gavus EKŽ apdovanojimą, pobūdį ir mastą buvo apklausiami EKŽ laimėjusių projektų rengėjai. (Žr. NELLIP Nacionalinės ir Tarptautinės Ataskaitos http://nellip.pixel-online.org/RP_intro.php). Gauta informacija apie EKŽ apdovanotų projektų komandos narių vykdytą tolesnę veiklą pabrėžia jos svarbų vaidmenį didinant projektų rengėjų žinomumą, sudarant palankesnes sąlygas veiklos plėtrai ir inicijuojant kitus projektus.

Tolesnė veikla EKŽ apdovanotuose projektuose

Tolesnės veiklos planavimas ir sprendimai

Kaip minėta, tolesnė veikla yra vykdoma pasibaigus projektui, bet turi būti numatyta prieš pradėdant projektą ir į ją turi būti atsižvelgiama viso projekto vykdymo

⁸ daugiau informacijos apie naudos gavėjus ir suinteresuotas šalis pateikta http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/valorisation/glossary_en.htm

metu. Pavyzdžiui, tolesnė veikla dažnai apsprendžiama projekto rezultatų tvarumo ir tolimesnio panaudojimo planavimo metu. Toks planavimas yra pagrindinis projekto kokybę nulemiantis faktorius.

Tolesnę vykdomą veiklą apytikriai galima skirstyti į tris pagrindines grupes:

- nuolatinis projekto produktų palaikymas
- projekto produktų plėtojimas ir/ar pritaikymas kitoms grupėms
- susidomėjimo ir motyvacijos naudoti projekto produktus didinimas

Tolesnės veiklos pasirinkimas priklauso nuo projekto galutinio produkto pobūdžio bei potencialių vartotojų situacijos ir poreikių. Sprendžiant dėl tolesnės veiklos būtina atsakyti į keletą klausimų:

- 1) kiek laiko truks tolimesnė veikla?
 - Tai labai svarbu kai projekto produkto ar paslaugos palaikymui reikalingi finansiniai arba žmogiškieji resursai;
- 2) kas bus galutinio projekto produkto savininkas ir atsakys už jo valdymą?
 - Tai taip pat apima pelno pasidalijimą tuo atveju, jei galutinis projekto produktas yra sukomercinamas.
- 3) kas atsakingas už tolesnės veiklos vykdymą – projekto koordinatorius, atskiri partneriai ar kas nors kitas?
 - Paskirtas partneris (-iai) nagrinės etinius klausimus, tarsis dėl autorinių teisių ir konsultuos kitus partnerius dėl būsimos plėtros ar reikalingų pokyčių;
- 4) ar reikalingi mokymai susiję su tolimesne veikla?
 - Jei projekto galutinį produktą perima kita vartotojų grupė, jiems gali reikėti pradinį mokymų.

Tolesnė veikla – profesinio rengimo sektoriaus pavyzdys

Kokios konkrečios rekomendacijos gali būti pateiktos tiems, kurie planuoja gauti daugiausia naudos iš jų rengiamo projekto rezultatų? Toliau pateiktas pavyzdys iliustruoja keletą tolesnės veiklos EKŽ apdovanotuose profesinio rengimo sektoriaus projektuose.

Occupational language training for non-reading individuals with migrant background – Vokietija, 2010 m.

Projekto tikslas – patenkinti menkai raštingų migrantų, efektyvių užsienio kalbos ir darbo vietoje vykdomų mokymų, poreikį. Projekto idėja atitinka Federalinės migracijos ir pabėgėlių tarnybos mokymo programą ir jo vykdymo metu buvo parengta kokybiška dalyvių profesinio parengimo poreikius atitinkanti mokymo medžiaga. Mokymus veda iš imigrantų šeimų kilę mokytojai, be to, į juos yra kviečiami mokymus jau baigę mokiniai, kurie teikia papildomą pagalbą. Projekto vykdymas grindžiamas ankstesne jo sėkme, kas yra labai naudinga naujiems

dalyviams ir galutiniams vartotojams: kursai tebevyksta, o mokymo medžiaga yra toliau plėtojama ir pritaikoma naudoti vis kitoje vokiškai kalbančioje aplinkoje.

Tegyvuoja projektas!

Užbaigus projektą ir gavus jo pelnytą įvertinimą, tokį kaip Europos kalbų ženklų apdovanojimas, kyla natūralus noras pratęsti jo gyvavimą ir tolesnį jo gavinių panaudojimą. Kokių priemonių galima imtis siekiant išlaikyti projekto gyvybingumą, patrauklumą ir naudingumą? Žemiau pateikiame keletą naudingų rekomendacijų kaip pratęsti veiklą:

- a. **Naudokite EKŽ logotipą ir pažymėjimą:** ypatingai svarbu naudoti šiuos dalykus kaip įmanoma plačiau. Įstaigos ar projekto tinklalapis - tai veiksmingas ir nebrangus būdas informuoti pasaulį apie projektą ir jo kūrėjus. Mokyklos ar įmonės internetinėje svetainėje patalpintą EKŽ logotipą matys mokyklos savo vaikams ieškantys tėvai, taip pat europinio lygio pripažinimą vertinantys klientai bei įmonės darbuotojai. Europos kalbų ženklas ir jo logotipo naudojimas mokykloje yra labai svarbus ir mokiniams. Jei jie dar nedalyvavo EKŽ apdovanotame projekte, tai yra vilties, kad jie tai padarys ateityje.
- b. **Informuokite daugiau žmonių apie savo pasiekimus:** nedvejodami reklamuokite savo pasiekimus visuomeniniuose ir profesiniuose renginiuose, tokiuose kaip mugės, seminarai, praktiniai užsiėmimai ir konferencijos. Gana dažnai, projekto rezultatų pristatymas platesnei auditorijai atveria naujų tolesnės veiklos galimybių ir gali paskatinti tolesnius tyrimus ir naujų leidinių išleidimą.
- c. **Išlaikykite ir plėskite savo tinklą:** projekto pristatymas platesnei auditorijai gali iššaukti naujų idėjų ar glaudesnių skirtingų institucijų ir šalių bei partnerių abipusiai naudingą bendradarbiavimą.
- d. **Pasiūlykite projekto rezultatus kitiems mokytojams ar vartotojams:** nereikėtų pamiršti, kad mokyklos, skirtingai nuo kitų švietimo sektorių, apima įvairias amžiaus grupes. Pritaikius projektą vienoje mokinių grupėje, tas pats projektas gali būti naudojamas kitose to paties amžiaus mokinių grupėse. Labai tikėtina, kad mokytojai ir mokiniai panaudos projekto rezultatus pagal savo poreikius ar pageidavimus. Išnaudokit didžiulį IKT potencialą pritaikydami ir išplėsdami projekto gavinių panaudojimą.
- e. **Ieškokite projekto sukومercinimo būdų:** tolesnei veiklai vykdyti dažnai reikia finansinių ir žmogiškųjų išteklių. Ieškokite galimybių parduoti projekto rezultatus. Atminkite, kad EKŽ yra pripažintas aukštos kokybės ženklas: naudokite jį derybose su įmonėmis. Leidėjai ar internetinių svetainių kūrėjai gali suteikti jums praktinių patarimų ką daryti su projekto galutiniu produktu, pavyzdžiui, išleisti medžiagą elektroninės knygos ar kompaktinio disko pavidalu, nustatyti registracijos mokesť ir t.t. Komercinis galutinio projekto produkto panaudojimas padės jums surinkti reikiamas lėšas kitų projektų ir veiklų vykdymui.

2.6 Kalbų mokytojų ir besimokančiųjų motyvavimas

Motyvacija yra vienas svarbiausių mokymosi veiksmų ir jos sukūrimas bei išlaikymas reikalauja nemažų pastangų. Motyvacija apibūdinama kaip varomoji jėga, stimulus ar įtaka, t.y. tai, kas priverčia besimokančiuosius veikti (Merriam-Webster⁹, 1997). Kiti tai įvardija kaip pastangų indėlį siekiant norimo rezultato (DuBrin 2008)¹⁰.

Tačiau motyvacija yra ir žmonių įgimta savybė. Bet kokio veiksmo sėkmingas atlikimas reikalauja motyvacijos. Veiksmingas mokymasis negali vykti be motyvacijos. Tačiau jos turi turėti ir besimokantieji, ir juos mokantieji.

Ar motyvacija yra nepriklausomas kintamasis?

Kalbos mokymosi kontekste, motyvacija, iš dalies, yra traktuojama kaip nepriklausomas kintamasis. Tačiau motyvacija nėra individualus ar izoliuotas kintamasis. Yra daug įvairių motyvacijos rūšių, tokių kaip motyvacija išmokyti kalbų, motyvacija susijusi su klase, nagrinėjamosiomis temomis ir/ar pamokos metu naudojamomis priemonėmis ir metodais.

Taip pat galime išskirti vidinę ir išorinę motyvaciją. Viena vertus, mokinius į mokymosi procesą gali įtraukti mokytojo naudojami metodai ar požiūris. Tokia motyvacija yra išorinė ir daugiausia yra mokytojo atsakomybė. Kita vertus, mokinių motyvacija gali kilti iš jų asmeninių interesų, poreikių ir pageidavimų. Savaiame suprantama, kad tokia kiekvieno asmens vidinė motyvacija yra skirtinga.

Užsienio kalbos mokymasis priklauso nuo mokinio motyvacijos – kuo ji didesnė, tuo didesnė sėkmės tikimybė. Tyrimai rodo, kad motyvacija gali įtakoti kalbos mokymosi rezultatus labiau nei – ir nepriklausomai nuo – polinkio mokytis kalbų. (Gardner & Lambert, 1972)¹¹. Taigi, motyvacija turi būti kiek įmanoma labiau stiprinama, nes ji padeda mokytis užsienio kalbų nepriklausomai nuo mokinio gabumų. Be kita ko, kalbų mokymasis gali įtakoti asmens socialinę ir psichologinę gerovę ir sustiprinti asmens pasitikėjimą savimi ir jo savivertę.

⁹ Merriam-Webster (1997). Merriam-Webster's Dictionary, Houghton-Mifflin.

¹⁰ DuBrin, Andrew. (2008). *Essentials of Management* (8th edition). Cengage Learning.

¹¹ Gardner, Robert & Wallace Lambert (1972). *Attitudes and Motivation in Second-language Learning*. Newbury House/

Motyvacija turi lemiamą poveikį ir savarankiškam mokymuisi, kuris daro didelę įtaką mokinių pažangumui. Jei mokytojai, tėvai, bendraamžiai ir t.t. taip pat yra motyvuoti, mokymasis yra sutvirtinamas ir gali reikalauti mažiau pastangų, nes mokymasis, tam tikra prasme, tampa bendra patirtimi. Tai patvirtina apsisprendimo teorija (SDT) (Vansteenkiste et al, 2006)¹². Remiantis šia teorija, savarankiškumas, sugebėjimai ir sąryšis yra visos žmonijos psichologiniai poreikiai. Taigi, skatinama motyvacija suteikia mokiniams pasitikėjimo savimi, savarankiškumo ir praplečia jų pasaulio pažinimą bei didina jų pasitenkinimo ir mėgavimosi jausmus.

Motyvacijos tyrimai rodo, kad savaime motyvuotiems mokiniams geriau sekasi pamokų metu (Dörnyei 1998¹³; Bernard 2012¹⁴; Thanasoulas 2002¹⁵). Tai rodo, kad tokie mokiniai turi daugiau gebėjimų ir labiau domisi kalba, kurią jie mokosi, be to, jie yra labiau patenkinti savo mokymusi. Vidinės motyvacijos turintys mokiniai taip pat labiau domis ir yra atkaklesni bei aktyviau dalyvauja mokymosi procese. Tai yra pagrindiniai sėkmingo užsienio kalbos mokymosi veiksniai, ir dėl to motyvacija, nepriklausomai nuo to ar ji vidinė, ar išorinė, yra ypač svarbi mokantis užsienio kalbos, kuris yra nesibaigiantis, viso gyvenimo pastangų reikalaujantis procesas.

Motyvacija – Europos kalbų ženklo mokymo/mokymosi proceso pagrindas

European Language Label

Kiekvienais metais Europos kalbų ženklo paraiškos vertinamos remiantis tam tikrais kriterijais, tokiais kaip novatoriškumas, pritaikomumas, europietiškumo akcentas ir motyvacijos didinimas. Tačiau mokytojo motyvacija taip pat yra labai svarbi ir geri projektai gali ją padidinti.

Dažniausiai projekto rengėjai projektus pradeda vedami savo vidinės motyvacijos, siekdami pagerinti mokymo procesą ir mokinių užsienio kalbos mokymosi patirtį. Taigi, Europos kalbų ženklo apdovanojimas taip pat didina jų motyvaciją, kadangi tai yra jų pastangų pripažinimas, įrodantis jų idėjų mokomąją vertę. Be to, jis padeda skleisti iniciatyvas ir jų tvarumą.

¹² Vansteenkiste, M., Lens, W., & Deci, E. L. (2006). Intrinsic versus extrinsic goal contents in self-determination theory: another look at the quality of academic motivation. *Educational Psychologist*, 41, 19-31. Also available at http://www.selfdeterminationtheory.org/browse-publications/index.php?option=com_sdt&view=SearchPublications&task=domainSearch&domain=6

¹³ Dörnyei, Zoltán (1998) 'Motivation in second and foreign language learning', in *Language Teaching* vol. 31 (117-135). Also available at <http://www.zoltandornyei.co.uk/uploads/1998-dornyei-lt.pdf>

¹⁴ Jaclyn, Bernard (2010). 'Motivation in Foreign Language Learning: the Relationship between Classroom Activities, Motivation, and Outcomes in a University Language-Learning Environment'(thesis).Carnegie Mellon University, Pittsburg, USA

Also available at <http://repository.cmu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1077&context=hsshonors>

¹⁵ Thanasoulas, Dimitrios (2002): 'Motivation and Motivating in the Foreign Language Classroom'. *Internet TESL Journal*. Available at <http://iteslj.org/Articles/Thanasoulas-Motivation.html>

Motyvacijai švietime ir ypačiai mokantis užsienio kalbų skiriama vis daugiau dėmesio. Dėl to, kaip grybai po lietaus ėmė kilti įvairūs užsienio kalbų mokymo metodai. Tačiau pagrindinį vaidmenį naudodami šiuos metodus vaidina mokytojai ir, žvelgiant iš mokymo perspektyvos, bet koks metodas, užtikrinantis veiksmingą mokymąsi, yra tinkamas.

Žemiau pateikiame keletą veiksnių, padedančių didinti arba išlaikyti motyvaciją. Reikia pažymėti, kad tai bendra klasifikacija, kadangi dauguma gerosios praktikos pavyzdžių apima daugiau nei vieną motyvavimo būdą.

Bendros motyvavimo strategijos taikomos skirtinguose švietimo sektoriuose

Remiantis projektų, gavusių NELLIP suteikiamą Europos kalbų ženklo apdovanojimą gerosiomis praktikomis, svarbiausi motyvacijos didinimo metodai pagrindiniuose keturiuose sektoriuose – mokyklinio ugdymo, suaugusiųjų švietimo, aukštojo mokslo, ir profesinio švietimo ir mokymo – yra šie:

1. **Praktinio pobūdžio ir įdomus turinys bei veikla:** žaidimai, vaidinimai, pasirodymai arba varžybos padeda patraukti mokinių dėmesį ir padidinti jų mėgavimąsi užsienio kalbų mokymusi.
2. **Kalbų mokymosi dinamiški metodai ir novatoriškas požiūris:** svarbu nustatyti aiškų mokymosi kursą, išlaikant jį veiklą orientuotą požiūrį.
3. **Įvairios ir šiuolaikiškos mokymosi priemonės:** jos gali praturtinti ir padidinti veiksmingo mokymosi galimybes.
4. **Autentiška mokymo ir mokymosi medžiaga:** ši priemonė didina mokinių motyvaciją ir palengvina kalbos įsisavinimą.
5. **Konkretus kontekstas:** užsienio kalbos mokymasis turint konkrečius profesinius ar mokymosi tikslus gali taip pat padidinti besimokančiųjų motyvaciją.
6. **IKT priemonių naudojimas:** tai skatina žmones domėtis naujausiomis technologinėmis galimybėmis.
7. **Savarankiško mokymosi skatinimas:** tai gali paskatinti mokinius būti savarankiškesniais, suteikiant jiems galimybes imtis asmeninės iniciatyvos.
8. **Mobilumo skatinimas:** tai didina mokinių supratimą apie šalių kultūrinius skirtumus, padeda jiems plėtoti tarpkultūrinius gebėjimus.
9. **Galimybė susipažinti su daugiakultūriniu kontekstu:** patirtis ir žinios apie įvairias kultūras taip pat padeda plėtoti mokinių tarpkultūrinius gebėjimus.
10. **Daugiakalbystės skatinimas:** kuo daugiau kalbų moka mokiniai, tuo daugiau galimybių jie turi rasti įdomų darbą.
11. **Galimybė bendrauti mokymosi kalba:** bendravimas yra labai naudingas, nes jis suteikia galimybę susirasti draugų ir susipažinti su įvairia socialine aplinka.
12. **Mokinių dalyvavimas dirbančiųjų aplinkoje:** tai skatina mokinius nustatyti mokymosi kalbos naudą savo būsimai karjerai.

13. **Dalyvavimas vietinėje bendruomenėje:** motyvacija gali būti padidinta švietimo įstaigos ir vietinės bendruomenės bendravimo dėka. Tai rodo mokiniams, kad mokytis galima ir už klasės ribų.
14. **Projekto kokybės pripažinimas:** apdovanojimai ir sveikinimai projekto vykdytojams už jų vykdomus projektus didina jų motyvaciją. Tai postūmis, kuris turi būti pakankamai energingas, iniciuoti kitus projektus.

Turint omenyje, kad besimokančiuosius motyvuoja įvairūs veiksniai ir kad kiekvienam švietimo sektoriui turi būti parenkami patys tinkamiausi motyvavimo būdai, svarbu suprasti, kad motyvacija aukštojo mokslo sektoriuje skiriasi nuo mokyklinio ugdymo, suaugusiųjų švietimo ir profesinio švietimo ir mokymo sektorių. Ji turi tam tikrų bendrų bruožų, tačiau skiriasi mokytojų naudojami mokymo metodai ir procedūros, kurie vaidina labai svarbų vaidmenį mokinių mokymuisi ir motyvacijai. Akivaizdu, kad metodai naudojami motyvuoti šešių metų vaiką labai skiriasi nuo tų, kurie motyvuoja penkiolikmetį paauglį. Visais atvejais, besimokančiųjų motyvacija turi būti skatinama kiekvienoje pamokoje, taikant įvairius metodus (Debnath 2005 ; D'Souza and Maheshwari 2010).

Patenkinti lūkesčiai ir nesėkmės

Galima teigti, kad pagrindiniai Nellip nacionalinėse ataskaitose pateikiami projektai patenkino jų rengėjų lūkesčius, kadangi šie projektai gavo Europos kalbų ženklą apdovanojimą. Tai padidino jų iniciatyvų žinomumą ir įrodė projektų atitikimą EKŽ kokybės kriterijams. Tačiau ne visų projektų poveikis yra vienodas. Dėl lėšų trūkumo ar netinkamo tvarumo strategijos parengimo kai kurie projektai yra tik iš dalies sėkmingi. Remiantis Nellip tarptautinių ataskaitų informacija, daugumos apdovanotų projektų tolesnis vykdymas, pasibaigus finansavimo laikotarpiui, buvo gan sudėtingas. Būtina nepamiršti užtikrinti projektų tęstinumą ir ilgaamžiškumą.

Motyvacija – profesinio rengimo sektoriaus gerosios praktikos pavyzdžiai

Pastaraisiais dešimtmečiais daugelyje Europos šalių, tokių kaip Ispanija ir Portugalija, profesinis mokymas nebuvo labai patrauklus būsimiems studentams. Tokia nuomonė yra pagrįsta įsitikinimu, kad universitetinis išsilavinimas yra žymiai reikšmingesnis nei profesinis mokymas. Tačiau bėgant metams visoje Europoje profesinio rengimo mokyklos sparčiai vystėsi dėl jų gebėjimo parengti studentus integracijai į darbo rinką.

Profesinio rengimo sektoriaus geroji praktika ir užsienio kalbų mokymasis

Visuose nagrinėtuose EKŽ apdovanotuose profesinio rengimo sektoriaus projektuose motyvacija yra stimulus mokytis užsienio kalbos. Profesinio rengimo sektoriaus mokiniams būtina parodyti užsienio kalbų ir įvairiakalbio bendravimo svarbą jų darbo perspektyvų pagerinimui bei asmeninio ir profesinio gyvenimo kūrimui globalioje visuomenėje. Daugelis apdovanotų projektų vyko realiame kontekste ir buvo arba **orientuoti į darbą** arba **pritaikyti mokinių poreikiams**,

pabrėžiančiais jų praktiškumą ir naudą. Dvikalbystė pabrėžiama skiriant specialų dėmesį nuolatiniam jos naudojimui, mokymuisi visą gyvenimą, bendravimo įgūdžiams ir tarptautinei partnerystei. Be to, daugelis projektų skatina Europos tapatumą ir kultūrinę įvairovę bei rengiami remiantis Bendraisiais Europos kalbų matmenimis. Toliau pateikiami šias savybes iliustruojančių projektų pavyzdžiai:

- 1) **Dvikalbystė:** [Skills for life and work](#) (Jungtinė Karalystė) projektas skatina dvikalbystę, nes jo metu mokiniai būdami realioje, su jų mokymosi sritimi susijusioje aplinkoje, turi kalbėti dviem kalbomis – gimtąją ir mokomąja kalba.
- 2) **Europos tapatybė ir kultūrinė įvairovė:** [Healthy lifestyle](#) (Rumunija) projektas puikus vertybių mokymo realioje ir bendravimo aplinkoje, pavyzdys.
- 3) **Sėkmingesnio kalbos mokymosi užtikrinimas:** portugalų projekto [Learning from one another](#) tikslas yra skatinti mokinius naudoti IKT priemones. Projekto metu ieškoma nesėkmingo užsienio kalbos mokymosi problemos sprendimų, atskleidžiant IKT priemonių mokomąjį potencialą ir jų panaudojimo galimybes užsienio kalbų mokymosi procese. Projektas skatina tarpusavio sąveiką ir mokymąsi bendradarbiaujant.

3. Europos kalbų ženklo projektų išnaudojimas ir bendradarbiavimas

Autoriai:

Universal Learning System, Airija

EuroEd Foundation, Rumunija

3.1 Sklaida, išnaudojimas, tvarumas

Pagrindinė informacija

Prieš pradėdant gilintis į iniciatyvų išnaudojimą ir bendradarbiavimą užsienio kalbų mokymo projektuose, būtina atsakyti į keletą klausimų, tokių kaip: kodėl į šią veiklą investuojami projekto ištekliai (finansiniai ir žmogiškieji) ir kokie yra jos skatinimo tikslai? Žemiau pateikiami dažniausi atsakymai.

Informuoti galutinius vartotojus apie projektą

Žinoma, tai yra pagrindinis projekto viešinimo tikslas, bet verta apsvarstyti visą potencialią naudą vartotojams. Projekto vartotojai gali būti labai įvairūs, pavyzdžiui, įvairaus amžiaus besimokantieji, pedagogai, švietimo įstaigos ir kitos vietinės mokymo įstaigos, todėl projekto nauda kiekvienai šių grupių bus skirtinga. Būtina, kad apie projektą žinotų kuo daugiau tikslinės grupės narių patiriant kiek įmanoma mažesnes išlaidas, todėl projekto viešinimas pačiu tinkamiausiu ir tikslingiausiu būdu yra lemiamas projekto sėkmės elementas.

Prisidėti prie Europos politikos įgyvendinimo

Dėl akivaizdžių priežasčių užsienio kalbos Europoje yra labai svarbios. Tik pagalvokite apie integraciją, tapatumą, socialinius ryšius, ekonomiką, užimtumą, mobilumą... Tačiau tam, kad projektas būtų ypatingas, jis be šių bendrų motyvų, privalo turėti ir konkrečių tikslų, kurie atspindėtų šiuos bendruosius aspektus.

Prisidėti prie nacionalinės/regioninės/vietos politikos įgyvendinimo

Projektas gali įvairiai prisidėti prie šių politikų įgyvendinimo daugelyje sričių. Pavyzdžiui, nacionalinis profesinio mokymo skatinimas ar vietos užimtumo poreikių patenkinimas, tik svarbu žinoti kaip tai pritaikyti. Jei projektas prisideda prie šių politikų įgyvendinimo, jis gali gauti įstaigų, galinčių populiarinti projektą, paramą.

Informuoti rėmėjus ir finansuojančias organizacijas

Jūsų projektui paramą suteikusios organizacijos norės žinoti kaip jums sekasi. Pravartu yra nuolat teikti trumpą informaciją (ypatingai teigiamą) apie projekto progresą. Jeigu tai Europos Komisijos (EK) finansuojamas projektas, tai projekto vertinimas yra privalomas. Tačiau ir kitas įstaigas, įskaitant ir minėtas politikos įgyvendinimo institucijas, galėtų dominti jūsų projektas, kuris gali padėti jiems siekti savo politinių tikslų. Žinodami kokioje stadijoje yra projektas, jie galėtų prisidėti prie projekto vykdymo, pavyzdžiui, rekomenduoti jums kitas organizacijas, kurias galėtų dominti projektas arba informuoti jus apie jūsų projektui svarbius naujus politikos pokyčius ar įvykius.

Palaikyti ir stiprinti savo organizacijos įvaizdį

Žinoma, projektas padės siekti jūsų organizacijos tikslų, tačiau be to jis gali pagerinti ir jūsų organizacijos įvaizdį arba suteikti naujų naudingų bendradarbiavimo galimybių. Norint to pasiekti, būtina viešinti projektą tarp reikiamų asmenų. Jeigu vykdomas projektas sugebėtų patraukti žiniasklaidos/spaudos dėmesį ar gauti apdovanojimą, tai jūsų organizacijai būtų labai naudinga.

Bendradarbiaujant padidinti projekto poveikį

Apskritai, bendradarbiavimas yra laikomas esminiu projekto veiklos išplėtimo ir stiprinimo būdu bei galimybe pritaikyti jį platesnėje bei įvairesnėje socialinėje ir ekonominėje aplinkoje. Yra organizacijų, kurių turimi kontaktai ir ryšiai padeda išlaikyti projektų gyvybingumą. Daliai projektų tai yra rimta problema, nes nepaisant to, kaip sėkmingai buvo įgyvendintas projektas, jiems yra sunku užsitikrinti naują finansavimą, ypač jei finansuojančios įstaigos pageidauja investuoti savo pinigus į naujus projektus.

Informuoti komercines organizacijas apie turimą parduoti produktą

Tokios organizacijos gali žymiai prailginti projekto gyvavimą parduodamos projekto galutinį produktą specializuotoje rinkoje ar net plačiajai visuomenei. Europos kalbų ženklo projekto tikslas – skatinti Europos piliečių užsienio kalbų mokėjimą, suteikiant apdovanojimus novatoriškiems užsienio kalbų mokymo ir mokymosi projektams.

Pokyčių ir naujovių valdymas

Vienas pagrindinių Europos Komisijos nustatytų užsienio kalbų mokymo projektų finansavimo kriterijų yra projekto duodamos naujovės Europos Sąjungos užsienio kalbų mokymo sistemai. Šis kriterijus taip pat yra vienas iš šešių naudojamų projektų, siekiančių gauti Europos kalbų ženklo apdovanojimą vertinimo kriterijų: „Iniciatyvos turi būti originalios ir kūrybingos. Jos turi pristatyti iki tol nežinotus kalbų mokymosi būdus, bet taip pat užtikrinti, kad jos tinka konkrečioms besimokantiesiems.“.

Tikrinant komforto zonos ribas, randant pusiausvyrą tarp naujovių populiarinimo, jų integravimo užtikrinimo ir taikant gerąsias praktikas, įprasminančias populiarinimą ir integravimą, rezultatų sklaida ir išnaudojimas (ir jų tiesioginis poveikis tvarumui) turėtų paskatinti pokyčius ir naujoves.

Kuriant projektą (ir tuo pačiu jo populiarinimo strategiją) labai svarbu apsvarstyti kodėl kai kurios naujovės žlunga. Užsienio kalbų mokymo projektuose pagrindinės to priežastys yra:

- neaiškūs suinteresuotųjų šalių reikalavimai ir lūkesčiai
- naujoves įgyvendinantys darbuotojai nėra tinkamai apmokyti
- projektas neturi pakankamų finansinių, laiko ir žmogiškųjų išteklių; ir
- tiksliniai naudotojai negauna tinkamos pagalbos bandydami įgyvendinti naujoves (trūksta bendravimo su projekto vykdytojais).

3.1.1 Sklaida

„Sklaida apibūdinama kaip suplanuotas informacijos apie programos ir iniciatyvų rezultatų kokybės, aktualumo ir veiksmingumo pateikimas pagrindiniams dalyviams. Ji pradeda kai programos ar iniciatyvos rezultatai jau gali būti naudojami“ – [The Lifelong Learning Programme 2007-2013 – Glossary](#).

Pagrindiniai sklaidos tikslai yra:

- parengti informavimo apie projekto gyvavimo planą
- bendrauti su suinteresuotomis šalimis
- informuoti visuomenę
- populiarinti naujų projektų rezultatus

Informacijos sklaidos strategijos planavimas apima žemiau išvardintus pagrindinius veiksmus. Taip pat rekomenduotina išanalizuoti konkrečius sėkmingų projektų, gavusių EKŽ apdovanojimą, pavyzdžius:

- nustatyti informacijos sklaidos kanalus
- nustatyti tikslias informacijos sklaidos koordinatorių ir kitų projekto partnerių funkcijas
- kiekvienam produktui ar veiklai paskirstyti turimas lėšas ir darbuotojų dienų skaičių bei susikoncentruoti į atitinkamos vertės gavimą
- nustatyti kiekvienos informacijos sklaidos veiklos trukmę ir numatomą sklaidos veiklos ar įvykio įvykdymo terminą.

Example: the [TOOL TIPLS - Tool to improve transparency of professional foreign language skills](#) project took place between 2009 and 2011 and was partially funded by the European Commission in the framework of the Lifelong Learning Programme (Transfer of Innovation project). This project developed a tool to improve professional English language (as lingua franca) skills in sectors of the hospitality industry.

Informacijos sklaida gali (ir turi) būti vykdoma ir projekto partnerių institucijose, ir už jų ribų. Žemiau pateikiami informacijos sklaidos, vykdomos projekto partnerių institucijose, pavyzdžiai:

- informacijos apie projektą pateikimas kiekvienos projekto partnerio institucijos internetinėje svetainėje su nuorodomis į projekto internetinį puslapį
- projekto informacijos pateikimas susitikimų su projekto institucijų darbuotojais ar stažuotojais metu
- pranešimų darbuotojams ir naudos gavėjams apie projekto įvykius atnaujinimas ir platinimas kiekvienoje projekto partnerio institucijoje, taip pat projekto informacijos lankstinukų/skrajučių platinimas tarp darbuotojų ir besimokančiųjų
- dalyvavimas vietiniuose/nacionaliniuose ir tarptautiniuose seminaruose, konferencijose ir mugėse
- informacijos sklaidos užtikrinimas naudojant žiniasklaidos priemones ir socialinius tinklus (internetinius ir neinternetinius): pranešimus spaudai, interviu, informacinius pranešimus, brošiūras, informacinius biuletenius, socialinių tinklų svetaines: *Facebook, Twitter, Blogs* ir t.t.

3.1.2 Išnaudojimas

Naudojimas apima „integravimo“ ir „skaičiaus padidinimo“ procesus. Integravimas – tai suplanuotas sėkmingų projekto ar iniciatyvos rezultatų perdavimo atitinkamiems sprendimų priėmėjams jų reguliuojamose vietinėse, regioninėse, nacionalinėse ir Europos sistemose, procesas. Skaičiaus padidinimas – tai suplanuotas atskirų galutinių vartotojų įtikinimo, naudoti ir/ar pritaikyti projekto ir iniciatyvos rezultatus, procesas. [The Lifelong Learning Programme 2007-2013 – Glossary](#).

Pagrindiniai naudojimo veiklos tikslai yra:

- siekti pakeisti dabartinę nusistovėjusią tvarką ir veiklos kryptis
- užtikrinti, kad projekto gaviniai yra pritaikomi galutinių vartotojų (tikslinių grupių) poreikiams tenkinti
- „padauginti“ projekto rezultatus ir gerąsias praktikas
- pritaikyti projekto patirtį ir rezultatus kitų mokymo sektorių, kitų šalių ir t.t. kontekstuose

Sėkminga išnaudojimo strategija apima žemiau nurodytus pagrindinius veiksmus. Taip pat rekomenduotina išanalizuoti konkrečius, sėkmingų projektų, gavusių EKŽ apdovanojimą, pavyzdžius:

- nustatyti poveikio didinimo kanalus ir metodus
- parengti išnaudojimo strategiją, apimančią partnerystės bei nacionalinį, regioninį ir vietinį lygius
- paskirstyti projekto finansavimo metu vykdomos išnaudojimo veiklos lėšas ir darbuotojų dienų skaičių.

Example: the [Office InterActors](#) project was funded by the European Commission in the framework of the Lifelong Learning Programme (Transfer of Innovation project). It addresses the need for intercultural awareness, transferable skills and lifelong learning strategies for professional purposes, given the recent increase in work mobility.

3.1.3 Tvarumas

Tvarumas yra projekto gebėjimas funkcionuoti jo sutarties galiojimui pasibaigus. Projekto rezultatai nuolat vartojami ir naudojami. Tvarumas reiškia, kad projekto rezultatai yra vartojami ir naudojami ilgalaikėje perspektyvoje. [Lifelong Learning Programme 2007-2013 – Glossary](#).

Pagrindiniai tvarumo tikslai yra:

- užtikrinti ilgalaikę projekto naudą naudos gavėjams ir plačiajai visuomenei
- užtikrinti projekto gyvavimą pasibaigus jo finansavimui

Tvarumas yra vienas didžiausių projekto iššūkių. Rengiant tvarumo užtikrinimo strategiją būtina sutelkti dėmesį ir į paslaugų tiekėjus (t.y. projekto rengėjus), ir į klientus (tikslinę grupę):

Tvarumo planavimas turi apimti šiuos pagrindinius veiksmus:

- tvarumo plano, komercinio arba verslo plano, skirto apčiuopiamų projekto rezultatų pardavimui parengimas
- tvarumo koordinatoriaus ir kitų su tuo susijusių partnerių funkcijų nustatymas
- intelektinės nuosavybės teisių sutarties (arba INT) parengimas

Example: the [Communication and Vocational Language Skills](#) project was funded by the European Union. Its aims: to raise students' motivation, to enrich their communication skills, to widen their horizons, to develop their understanding of European citizenship and of other countries' cultures and traditions, and to develop their professional skills. The project was awarded the ELL in Lithuania in 2003.

Kaip parengti tvarumo planą

Tvarumo planas privalo užtikrinti, kad projekto partnerių institucijos vadovaujasi nuoseklia ir realia projekto tolesnio gyvavimo, pasibaigus jo finansavimui, strategija. Geriausi tai užtikrinantys būdai yra arba projekto rėmėjo, pasirengusio toliau finansuoti projektą, radimas arba projekto galutinių produktų pardavimas. Pasirinkus pastarąjį variantą, geriausias galutinio projekto produkto pardavimo būdas – parengti verslo planą, kuriame numatomos ilgesnio nei vienerių metų laikotarpio pajamos ir išlaidos. Verslo planas – tai verslo pasiūlymų vertinimo, verslo tikslų įgyvendinimo plano ir rezultatų tikrinimo priemonė. Kaip ir bet kuriame pramonės sektoriuje, užsienio kalbų projektų rezultatų pardavimo verslo planas turi būti lankstus.

Galima verslo plano struktūra

- Santrauka
- Produkto aprašymas ir išskirtinė vertė
- Rinkos analizė
- Konkurentų aplinka
- Finansinis planas
- Valdymas ir personalas
- Rinkodaros ir pardavimų planas
- Strateginiai partneriai
- Pagrindinė rizika ir jos įveikimo priemonės

Verslo planas turėtų apimti ir jau esamus partnerius, ir naujus asmenis ar institucijas, suinteresuotus tęsti projekto vykdymą ateityje. Ekonominės svarbos suteikimas projektui gali užtikrinti jo tolesnį vykdymą ir savarankiškumą.

Intelektinės nuosavybės teisės (INT)

INT sutartyje apibrėžiamos visų projekte dalyvaujančių partnerių teisės jo publikavimo, pardavimo ar kitu projekto rezultatų naudojimo atveju. Jau pačioje

pradžioje, partneriai turėtų aiškiai pareikšti savo (finansinius) lūkesčius, priklausančius nuo jų indėlio, pradėjus gauti pajamas iš projekto rezultatų. Dažnai projekto koordinatoriai atideda diskusijas dėl intelektualinės nuosavybės teisių iki projekto pabaigos. To daryti nepatariame, nes tokios diskusijos gali būti labai karštos ir galimų konfliktų sprendimas gali pareikalauti daug brangaus laiko.

Pagrindiniai INT sutarties punktai:

1. Sutarties šalys
2. Naudojamų terminų apibrėžimas
3. Sutarties objektas
4. Šalių sutarti dalykai
5. Sutarties šalių parašai

3.2 Bendravimas Europos kalbų ženklų apdovanotuose projektuose

Ryšių užmezgimas – apžvalga

Ryšių užmezgimas yra vienas svarbiausių daugelio projektų rengimo ir valdymo elementų. Siekiant tvarių projekto rezultatų, Europos Sąjungos finansuojamuose projektuose ryšių užmezgimas yra vertinamas kaip esminis komponentas ir viena svarbiausių naudojimo, sklaidos ir pridėtinės vertės strategijų dalių. Bendraja prasme, bendraminčių tinklo užmezgimas yra laikomas esminiu projekto veiklos plėtros ir stiprinimo būdu, pristatant jį platesnėje ir įvairesnėje socialinėje ir ekonominėje aplinkoje.

Siekiant užsibrėžtų tikslų, ryšių užmezgimo sąvokos pagrindinių komponentų analizė ir jo veiksmingumo būdų tyrimas yra labai svarbus. Pats ryšių užmezgimas gali būti vertinamas skirtingai. Tačiau svarbu nustatyti ir suderinti pagrindinius jo kaip aukštos kokybės, didžiausio poveikio siekimo priemonės standartus ir kriterijus įvairiose srityse.

Duomenų keitimuisi IKT sistemų bendruose tinkluose sujungiamos dvi ar daugiau kompiuterinių sistemų. Tinklai kuriami naudojant kompiuterinės ir programinės įrangos derinius. Bendrame kontekste, bendraminčių tinklas gali būti apibūdinamas kaip informacijos, duomenų ar paslaugų apsikeitimas tarp atskirų asmenų, grupių įstaigų ir/ar institucijų. Tačiau prekybos ir pramonės srityse ryšių užmezgimas vertinamas kaip naudingų santykių sukūrimo tarp įvairių sektorių būdas siekiant užimtumo, verslo, profesinių ar bendrų tikslų ir kaip pagrindinė pridėtinės vertės užtikrinimo priemonė.

Ryšių užmezgimas versle yra socialinė ir ekonominė veikla, kurios metu atskiri asmenys ar asmenų grupės arba grupės, turinčios vienodą patirtį ir interesus, atpažįsta, kuria ir veikia arba palaiko kontaktus, bendravimo sistemas ir produktus. Šia prasme tai yra kitokia socialinio bendravimo forma, kur svarbiausia yra verslo ar profesinė veikla. Keletas žinomų verslo ir profesinių organizacijų sukūrė bendravimo veiklos modelius. Asmenys ar grupės naudojančios arba grindžiančios savo veiklą tokiais modeliais gali sukurti naujus verslo ryšius ir naujas verslo galimybes.

Visi žmonių santykiai tam tikra prasme yra ryšių užmezgimas. Tačiau čia ryšių užmezgimas yra sąmoningas kontaktų, ryšių ir tam tikros patirties naudojimas siekiant paskatinti profesinę veiklą. Dauguma tokių iniciatyvų turi tam tikrą reklamos ar viešųjų ryšių elementų: jos sukuria ar išplėtoja rinkodaros priemones. Bendravimas yra nebrangi veikla, reikalaujanti daugiau asmeninio atsidavimo nei pinigų, bet siekiant užtikrinti jos veiksmingumą ir tolimesnį poveikį būtinas jos planavimas, kūrimas ir įvertinimas.

Veiklos pagrindas

Komunikacijos yra ryšių užmezgimo pagrindas. Valdant projektus ir siekiant patenkinti nustatytus poreikius, dažnai tenka ieškoti novatoriškų procesų arba priimti įrodymais pagrįstus teiginius. Projektų pradinėse stadijose reikia atlikti tik atskirus

paprastus dokumentinius tyrimus, o jų kritinis projekto augimas prasideda tik dalyviams (tiek vidiniams, tiek išoriniams) pradėjus megzti ryšius. Čia reikia pateikti problemas, temas ir klausimus kitoms suinteresuotoms šalims, kad juos apsvarstytų, bei įsitraukti į abipusį kritinio mąstymo ir bendro mokymosi procesą. Šiuos procesus palengvina aiškus bendravimas, kuris priklauso nuo aiškaus minties išreiškimo bei atitinkamų terminų ir bendros kalbos naudojimo. Aiškus ir gerai suplanuotas bendravimas ir bendra prasmė yra dvi būtinos veiksmingo bendradarbiavimo prielaidos.

Kita svarbi bendravimo priežastis yra pridėtinė vertė. Kiekvienas projektas yra bandymas sukurti kažką naujo ar pateikti esamas žinias, metodus ir technologijas naudojant naujus būdus. Tai pasiekama suteikiant svaresnę vertę pradžioje nenaudotiems metodų, technologijų ar žinių aspektams. Įvairių suinteresuotų šalių bendras dalyvavimas dažnai nulemia netikėtus mokymosi rezultatus ir naujovių atsiradimą, kurios kitu atveju liktų nežinomos. Tai praplečia ir padidina projekto vertę ir yra svarbiausias bendradarbiavimo rezultatas.

Ryšių užmezgimas išplečia projekto auditoriją ir pritraukia naujų suinteresuotų šalių, kurios vaidina lemiamą vaidmenį gaunant projekto veiklos ir rezultatų įvertinimus. Jos taip pat padeda užtikrinti projekto ar jo rezultatų tvarumą. Ryšių užmezgimo dėka žymiai išauga projekto auditorija ir galimų suinteresuotųjų šalių būrys, taip užtikrinama, kad projekto rezultatai pasieks reikiamą kritinę masę, didėja jų naudojimo ateityje, pasibaigus projekto finansavimui, galimybės. Šiais netikrumo ir ekonominės krizės laikais bendravimas negarantuoja, bet gerokai padidina projekto tvarumo galimybes.

Kita svarbi priežastis ryšiams užmegzti yra kokybinis aspektas, t.y. abipusio mokymosi padidėjimas. Toks bendras mokymasis yra kūrybiškas ir dinamiškas procesas, didinantis ir pratęsiantis projekto poveikį, palengvinantis apsikeitimo žiniomis, bendros veiklos ir partnerystės procesus, skatinančius individualius ir bendrus mokslinius tyrimus ir naujovių atsiradimą. Bendras mokymasis taip pat padeda sukurti naują dalijimosi patirtimi bazę, kuri yra tarsi tramplinas tolesniam darbui ar esamų rezultatų plėtrai ir tobulinimui.

ES finansuojamuose projektuose ir programose galutinis ryšių užmezgimo tikslas yra pabrėžti projektų europietiškumą. Iš dalies, tai įkvepia daryti įtaką ES politikai, tam, kad ji kuo labiau atitiktų Europos prioritetus. Turint tai omenyje, projekto suinteresuotosios šalys inicijuos diskusijas su ES institucijomis, dalyvaus ES politikos pasitarimuose ir prisidės prie besikeičiančio mokymosi, pagrįsto tyrimais ir patikrinta gerąja praktika, bei naudojamo kuo platesnės besimokančiųjų auditorijos, kūrime.

Metodika

Apžvelgus ryšių užmezgimo apibrėžimą ir jo priežastis, patartina išanalizuoti ryšių užmezgimo, vystymo ir išlaikymo metodiką. Labai dažnai projektai remiasi geromis idėjomis ir aiškiais tikslais – taip programos gauna pradinį finansavimą. Tačiau norint, kad realybėje šios išplėtos idėjos darytų reikšmingą poveikį esamai tvarkai, būtina remtis bendravimo ir pagalbos metodais.

Tvaraus ir ilgalaikio bendradarbiavimo sukūrimas susideda iš tokių pagrindinių etapų:

- Bendros vizijos sukūrimas. Ji gali apimti tik konkrečias interesų grupes ar gali būti išplėsta įtraukiant ir kitus sektorius ar sritis. Svarbiausia, kad visos suinteresuotosios šalys sutartų dėl temos ar veiklos svarbos. Vieninga bendravimo vizija ar tikslas užtikrins bendraminčių rato ir susijusių struktūrų augimą.
- Darbo grupėje sėkmę dažnai užtikrina dalijimasis bendrais tikslais ir vertybėmis, kurių svarbiausi yra pasitikėjimas ir noras rizikuoti.
- Bendradarbiavimas turi remtis bendra patirtimi, pagrįsta bendromis temomis (pavyzdžiui užsienio kalbų mokymasis) arba konkrečiais sektoriais (mokyklos tipas ar lygis). Bent jau pradžioje, ši bendra patirtis yra vykdomos veiklos pagrindas.
- Svarbiu žingsniu yra laikomas ryšių užmezgimas pasinaudojant turimais kontaktais. Šie kontaktai buvo užmegzti buvusiose darbovietėse, ankstesnėse bendrijose, profesinėse organizacijose ar institucijose. Dalis kontaktų gali jau nebegalioti, todėl labai svarbu patikrinti jų tikrumą.
- Kitas žingsnis siekiant pritraukti naujų potencialių dalyvių yra naudojantis turimais kontaktais ir profesinėmis organizacijomis ar novatoriškais ir įkvepiančiais būdais kreiptis į naujus šaltinius. Naujų, potencialių narių pritraukimas reikalauja kūrybinio mąstymo ir aktyvios rinkodaros priemonių.
- Pagrindiniai bendros veiklos viešimo elementai yra rinkodara ir populiarinimo priemonės. Labai svarbu esamiems ir galimiems partneriams atskleisti dalyvavimo bendroje veikloje privalumus ir naudą.
- Augant bendraminčių tinklui pritraukiamos ir naujos ir didesnės auditorijos, kurios dydžiu gali pranokti planuotąsias pradžioje. Kuriant bendraminčių tinklą būtina numatyti atsakymo į paklausimus iš galimų ir esamų narių, mechanizmą. Administravimo ir kontrolės sistemos taip pat privalo užtikrinti, kad tinklas išliktų „švarus“ ir aktualus jame dalyvaujantiems.
- Per pastaruosius du dešimtmečius atsiradusios pažangios IKT lėmė intensyvią elektroninių bendrijų, naudojančių socialinius tinklus ir WEB 2.0 technologijas, plėtrą. Tai įtakoja proporcingą narių augimą (kai kurie tinklai nesunkiai pasiekia šimtų ar tūkstančių narių skaičių), bet jų kokybinis aspektas gali būti abejotinas, ypač turint omenyje ilgalaikį poveikį, įsipareigojimus, susidomėjimą ir vertę. Tačiau dalis socialinių tinklų, tokiu kaip „*Linked In*“, vienijantis konkrečių interesų siejamas grupes, gali būti labai naudingos bendravimo ir informacijos dalijimosi priemonės. Tačiau jų indėlis į pridėtinės vertės ar tvarumo sukūrimą yra labai abejotinas.

Rezultatų apibrėžimas

Pagrindinis ryšių užmezgimo uždavinys nuo pat bendraminčių tinklo sukūrimo pradžios iki pat galutinio modelio išvystymo yra nustatyti jo pagrindinius galutinius rezultatus. Tai yra ir atsakymai į klausimus kokią naudą bendraminčių tinklas galėtų ir turėtų atnešti pirminiams projekto kūrėjams ir kitoms suinteresuotoms šalims. Sėkmingas bendravimo tinklas remiasi visų suinteresuotų šalių poreikių patenkinimu. Dinamiški bendraminčių tinklai nuolat kuria naujus produktus, pritraukia naujų

dalyvių, įgyvendina įdomias naujoves ir papildo besimokančiųjų bendruomenę, kurios dalimi yra ir jie patys.

Terminas „profesinio mokymosi bendruomenė“ tapo gana įprastas įvairiuose švietimo sluoksniuose. Jis apibūdina grupę kolegų, kuriuos vienija bendro tikslo siekimas. Švietimo atveju tai yra mokinių mokymas. Bendruomenė vykdo įvairias veiklas, tokias kaip vizijos populiarinimas, bendras darbas ir mokymasis, kitų klasių lankymas ir stebėjimas bei bendras sprendimų priėmimas. Profesinio mokymosi bendruomenės yra naudingos ir pedagogams, ir besimokantiesiems, kadangi jų dėka mažinama mokytojų izoliacija, gerinama informacijos sklaida, didina mokytojų atsidavimą darbui bei gerina besimokančiųjų akademinius pasiekimus.

Besimokančiosios organizacijos, kurioje žmonės nuolat tobulina savo gebėjimus perduoti norimus rezultatus, puoselėja naujus ir atvirus bendravimo būdus, išlaisvina kolektyvinius siekius, ir nuolat mokosi mokytis kartu, idėja yra pakankamai nauja. Švietimo aplinkoje besimokančiųjų bendruomenė apima žmones iš įvairių visuomenės sluoksnių, kurie nuolat dirba kartu. Toks bendras darbas remiasi apibūsiu dialogu, kurio metu darbuotojai kalbasi apie mokinius, mokymą ir mokymąsi, kelia pagrindinius klausimus, problemas bei randa sprendimus. Tokiuose pokalbiuose dalyvaujantys asmenys išmoksta pritaikyti naujas idėjas ir informaciją sprendžiant problemas ir sugeba sukurti naujas mokymosi sąlygas mokiniams. Pagrindinės šiame procese naudojamos priemonės yra bendros vertybės ir vizija, palaikanti fizinė ir socialinė aplinka, dalijimasis asmenine patirtimi.

Naujų besimokančiųjų bendruomenių rezultatų apibrėžimas yra veiksmingo bendradarbiavimo pamatas tiek plačiąją, tiek siaurąją prasme. Tai reiškia, kad visos suinteresuotosios šalys pradeda vykdyti tam tikrą bendrą veiklą, išlaikydamos bendruomenės sukūrimo pirmines temas ir rūpimus klausimus, pavyzdžiui, užsienio kalbų mokymas, kokybės gerinimo metodai ar naujausios technologijos. Bendra veikla taip pat reiškia, kad nustatyti rezultatai gali būti pasiekti naudojant bendrus išteklius ir bendras mokymo priemones ir įžvalgas, kylančias iš kritinio mąstymo ir vertinimo. Tai kokybiškas bendravimas: čia žmonės susirenka ne tik susitikti, pasisveikinti ar pasikeisti kontaktiniais duomenimis, bet naudojasi juo realios veiklos vykdymui ir bendravimui, kurie praplečia ir gilina bendrą supratimą ir padeda pasiekti rezultatų. Bendros vertybės ir požiūris yra neatsiejamos tokio bendravimo dalys. Idealiomis aplinkybėmis toks bendravimas gali tapti kūrybos forumu, leidžiančiu peržengti asmeninio ir segmentinio komforto zonas (pavyzdžiui, akademinės katedras) ir dirbti ten, kur siekiama tikro originalumo, novatoriškumo ir kūrybiškumo.

Ryšių užmezgimas

Ryšių užmezgimas gali remtis bendraisiais principais, tačiau tikrovėje jis yra orientuotas į rūpimą dalyką, profesinį suinteresuotųjų šalių profilį, konkrečių interesų grupių dėmesio taškus ir tikslus bei auditorijos ir suinteresuotų šalių turimus išteklius. Nėra vieningo apibrėžimo kaip turi atrodyti profesinės bendruomenės: jos gali būti didelės arba mažos; jos gali veikti pagal formalius reikalavimus ar šiek tiek laisviau. Profesiniai bendravimo tinklai, tokie kaip užsienio kalbų mokymosi bendruomenės, gali būti formuojami mokyklos, regiono, nacionaliniu ar tarptautiniu pagrindu. Jie apima daugelį veiklų. Profesinio mokymosi bendruomenės ir tinklai gali turėti daug skirtingų profilių, tačiau juos turi sudaryti nariai, kurie vadovaujasi šiais įsitikinimais ir elgesio normomis:

- Begalinis rūpinimasis mokymusi ir projekto sprendžiamomis problemomis
- Nebijojimas rizikuoti
- Iššūkių vieni kitiems sukūrimas ir lūkesčių didinimas
- Kitų, išskyrus savo, požiūrio gerbimas ir vertinimas
- Kitų indėlio pamatymas ir vertinimas
- Siekis dirbti geriau
- Nuolatinis tobulėjimas

Sėkmingai veikiantys bendraminčių tinklai ir profesinio mokymosi bendruomenės dalinasi ne tik bendrais įsitikinimais ir elgesio normomis, bet ir susitelkia ties tais pačiais dalykais. Dalyvavimas konkrečioje mokymosi bendruomenėje turi būti grindžiamas susitelkimu į aiškų ir nuoseklų mokymąsi. Tam, kad tinko darbas vyktų sklandžiai, būtina dalintis naujausių tyrimų duomenimis, veikti pagal nustatytus kokybės reikalavimus ir sutelkti dėmesį į mokymosi procesą, nešališkumą ir siekiamus rezultatus. Bendraminčių tinklo veikla privalo plėsti jo narių žinias ir įgūdžius, kartu skatinanti naujoves ir kompetenciją.

Svarbus bendraminčių tinko tvarumo užtikrinimo aspektas – tinklo plėtra į naujus, bet susijusius sektorius, kad esami ištekliai būtų nuolat papildomi iš naujų šaltinių. Esminis sėkmingai veikiančio bendraminčių tinklo veiksnys yra jo narių gebėjimas imtis iniciatyvos ir atsakomybės bei užtikrinti motyvacijos išlaikymą. Tam, kad bendraminčių tinklai klestėtų, išliktų ir plėstųsi būtina, kad jų nariai būtų motyvuoti.

Bendraminčių tinklai ir gerosios praktikos

Kurdamos bendraminčių tinklus, kurių tiklas yra paremti gerąsias praktikas, suinteresuotosios šalys gali užimti minimalistinę arba maksimalistinę poziciją.

Minimalistinės pozicijos atveju pakanka surengti forumą, padėsianti nariams užmegzti pirminį kontaktą, pasikeisti informacija, pradėti bendrauti ir tą bendravimą palaikyti. Tokio bendradarbiavimo tinklo esmė - pateikti reikiamus įrodymus finansuotojams ir vykdytojams (pavyzdžiui Europos Komisijai) apie tai, kad buvo imtasi pagrindinių priemonių, kad mokymasis ir veikla tęstųsi už projekto ribų projektui pasibaigus ir kad toliau būtų daromas poveikis projekto veiklos srityje.

Maksimalistinės pozicijos atveju bendradarbiavimo tinklo sukūrimas yra laikomas pagrindine poveikio, pridėtinės vertės bei tvarumo kūrimo priemone, bei žinių, reikalingų rengiant naujus projektus ir iniciatyvas baze, šaltiniu. Tokie bendraminčių tinklai yra paremti keturiais pagrindiniais komponentais: novatoriškumu, pritaikomumu, kūrybiškumu ir motyvacija. Kūrybiškumas neatsiranda vienuoje. Bendradarbiavimas nebus naudingas ir funkcionalus be žmonių bendravimo. Profesinėse bendrijose keitimasis informacija susijusia su naujovėmis yra daug svarbesnis nei bendravimas apie vartojimą ir taikymą. Taip pat, tai pabrėžia kaip svarbu yra suprasti kūrybiškumo ir naujovių taikymo veiksmingumą ir svarbą. Galių stokojantys asmenys ar bendrijos naujoves gali priimti kaip grėsmę. Kūrybiškumas pats savaime nesuteikia galių: tai priklauso nuo socialinių ir ekonominių struktūrų, kurios privalo reaguoti į žmonių poreikius, turi sudominti ir būti atviros. Bendravimas ir socialiniai aspektai yra vertinami tokiuose projektuose kaip NELLIP, kuriuose jų

partneriai pabrėžia efektyvumą, bendradarbiavimą, kokybės standartus ir priklausomumą vienam nuo kito.

Perspektyvių ir efektyvių bendraminčių tinklų sukūrimas turi būti pagrįstas ne vien paprastu reikalavimų finansavimui gauti tenkinimu, bet dinamiškų darbo priemonių ir metodų kūrimu, skatinančiu pokyčius ir kompetencijos plėtrą.

3.3 EKŽ bendradarbiavimas profesinio rengimo sektoriuje

Europos kalbų ženklo iniciatyva atsižvelgia į įvairių sektorių, tiek formalių, tiek ir neformalių, užsienio kalbos mokymosi poreikius. Profesinio rengimo sektoriuje ji gali vaidinti svarbų vaidmenį, palengvinantį įgūdžių ir žinių įgijimą bei skatinantį gerosios praktikos naudojimą. Bendradarbiavimas yra labai svarbus, nes jis padeda skleisti geras idėjas ir gerąją praktiką bei profesinio rengimo sektoriaus mokytojams, mokiniams ir suinteresuotoms šalims parodyti, kad jų pastangos ir pripažinimas šiame sektoriuje yra vertinamos. Didėjantis profesinio rengimo sektoriaus dalyvių skaičius yra labai svarbus siekiant pagerinti nacionalinį ir Europos konkurencingumą ir tam net keliose Europos politikos gairėse yra skiriamas didelis dėmesys. Tokie šiuolaikiniai socialiniai-ekonominiai veiksniai kaip globalizacija, inovacijos ir perėjimas prie žiniomis grindžiamos ekonomikos pabrėžia geriau kvalifikuotos darbo jėgos poreikį. Dėl vis senėjančios Europos visuomenės pradinis profesinis rengimas (kaip naujų specialistų rinkai tiekėjas) įgyja didžiulės svarbos.

Pirminio profesinio rengimo modernizavimas yra viena pagrindinių dabartinių diskusijų ir ES, ir valstybėse narėse, temų. Siekiant profesinį rengimą daryti patrauklesnį ir kelti jo prestižą, kokybę ir sugebėjimą reaguoti į rinkos poreikius, būtina jį tobulinti. Skirtingų valstybių narių su iššūkiais susiduriant įgytos žinios yra labai svarbios siekiant užtikrinti veiksmų sėkmingumą ir įgyti daugiau patirties. Tai yra dar viena labai svarbi EKŽ apdovanotų profesinio rengimo sektoriaus projektų bendradarbiavimo priežastis.

Tvarus augimas priklauso nuo investicijų inovacijoms, tyrimams ir plėtrai. Savo ruožtu jos priklauso nuo kvalifikuotų ir išsilavinusių žmonių, galinčių kurti novatoriškas idėjas ir produktus toje aplinkoje, kurioje „aukštos kvalifikacijos ir išsilavinę“, manoma, yra aukštojo mokslo absolventai, pasiūlos. Jeigu siekiama sumažinti nedarbo ir pakelti užimtumo lygį, būtina naudotis ir kitų lygių išsilavinimo ir įgūdžių pasiūla, ypač tokių kurie yra labiausiai pažeidžiami struktūrinių pokyčių Europos ekonomikoje. Kadangi, aukštojo mokslo institucijos priklauso nuo kandidatų iš žemesnio lygio švietimo sistemos pasiūlos, tai aukštojo mokslo rezultatai, bent iš dalies, priklauso nuo pagerinimų vykdomų pradinio ir vidurinio ugdymo sektoriuose. Visi šie veiksniai pabrėžia profesinio rengimo sektoriaus bendradarbiavimo vaidmens ir funkcijų svarbą.

Europos standartų ir nurodymų įgyvendinimas yra labai įvairus. Nors profesinio rengimo sistemų sandara, turinys ir rezultatai yra panašūs, jos taip pat turi ir skirtumų. Europos ir nacionalinės politikos tikslas yra sukurti vieningą sistemą,

grindžiamą paslaugų ir rezultatų kokybę, bei suteikiančia pagrindą reikiamiems palyginimams. Tai ypač įtakoja profesinio rengimo sektoriaus antrosios kalbos mokymosi iniciatyvas.

Kiekvienoje šalyje profesinio rengimo sektorius, siekdamas atitikti ir esamus, ir būsimus darbo rinkos pokyčius, susiduria su tam tikrais iššūkiais. Šie iššūkiai, iš esmės kyla, dėl padidėjusios tarptautinės konkurencijos ir nacionalinės ekonomikos struktūrinių pokyčių, atsirandančių dėl tokios konkurencijos ir susijusių su poreikiu padėti labiausiai socialiai atskirtiems asmenims. Pagrindinis profesinio rengimo sistemos iššūkis yra suteikti jauniems žmonėms tokius įgūdžius ir gebėjimus, kurie padėtų jiems integruotis ir išsilaikyti darbo rinkoje, bei kartu su ja tobulėti, taip užtikrinant jų užimtumą. 2008 metų krizė ypatingai pabrėžė šio uždavinio svarbą. Kalbant apie EKŽ ir užsienio kalbų mokymąsi, jis pabrėžia būtinybę plėtoti kiek įmanoma kūrybingesnį bendradarbiavimą, pagrįstą realiomis, praktinėmis iniciatyvomis, užtikrinančiomis visų lygių, ypač profesinio rengimo sektoriaus, besimokantiems ilgalaikius, tvarius pokyčius.